

STOLPE IN

En undersökning om könsrepresentation i Lilla Sportspegeln

Sara Karlsson Ingrid Lord, Hanna Sandgren
Göteborgs Universitet –
Institutionen för journalistik, medier och kommunikation
Journalistprogrammet, journalistikgranskning VT-10
Handledare: Britt Börjesson

Innehållsförteckning

Inledning med metod.....	3
Barnen och television.....	4
Medias bild av idrott.....	6
Två män, en kvinna.....	7
Invanda normer kan sätta stopp för idrottande barn.....	8
SVT i allmänhetens tjänst.....	11
Ett litet program som börjar bli vuxet.....	12
En härlig blandning huvudaktörer.....	14
De svårövertalade tjejerna.....	18
Fokus på barnen som idrottare.....	19
Där könsgänser inte längre finns.....	20
Kvinnor i rutan - en sann bild av verkligheten.....	23
Tjejer både i lagidrott och individuella grenar.....	24
De uteblivna kvinnorna.....	26
Ung och ny på jobbet.....	28
Vad minns du av Lilla Sportspegeln.....	29
Det enda jämställda sportprogrammet.....	30
Sagt i Lilla Sportspegeln.....	33
Redaktionen har att lära av sig själva.....	34
Betraktelser från en dag på Lilla Sportspegeln.....	36

Redaktionen

Hanna Sandgren Ingrid Lord Sara Karlsson

En liten spegel av verkligheten

Sportrapporteringen i Sverige domineras av män. Det är manliga reportrar, manliga huvudaktörer och till stor del manliga läsare. Eftersom media har makt över våra värderingar, attityder och därmed också över vår verklighetsuppfattning spelar det roll vad som får ta plats i media. Tv, radio, tidningar och internet påverkar oss och hur vi ser på världen.

Undersökningar av könsrepresentationen i sportrapporteringen i tv, radio och tidningar görs med jämna mellanrum, men hur representeras egentligen kön i sportrapporteringen för barn?

Lilla Sportspegeln har funnits sedan 1983 och har varit och är det enda stora sportprogrammet för barn än idag. När programmet hade som flest tittare följdes det av drygt en miljon människor och under vår egen uppväxt var det en självklarhet att titta på veckans avsnitt av Lilla Sportspegeln, varje måndag vid sjutiden. Programmet hade och har med all säkerhet haft en stor påverkan på sina tittare.

Eftersom programmet vänder sig till barn är det extra viktigt vilka signaler som sänds ut. Får killar tävla i truppergymnastik? Kan tjejer verkligen spela rugby? Vilka roller har i så fall dessa deltagare? Och framför allt: får barnen se lika många tjejer som killar som idrottar?

Frågeställningar:

Hur ser könsfördelningen ut i programmet:

- bland medverkande?
- bland reportrarna?

I vilka sporter visas tjejer och killar och vilka roller har de?

Hur har diskussionerna på redaktionen gått kring jämställdhetsfrågor?

Programmet är också en journalistisk produkt som ska spegla verkligheten, och verkligheten innehåller både killar och tjejer, kvinnor och män. Att som i sportrapporteringen för vuxna i Sverige visa en alldeles för låg procent kvinnor sänder budskapet att kvinnor inte idrottar lika mycket som män. Och att deras idrottande inte är lika intressant. Kanske kan det vara lättare att göra en rättvis rapportering av killar och tjejer i ett barnprogram. Framför allt är det kanske mer viktigt.

Då Lilla Sportspegeln sänds i SVT borde det finnas tydliga regler och direktiv för innehållet ur ett jämställdhetsperspektiv. Och de borde noggrant följas. Det är lätt att ha höga krav på att SVT borde gå i bräsch för jämställdheten. I offentligheten har genus och kön diskuterats friskt under en längre tid och det föder tankar om att mycket borde ha hänt. För sportrapporteringen för vuxna blir resultatet dock fortfarande stolpe ut. Hur blir det för Lilla Sportspegeln?

Metod och material:

Vår frågeställning om hur många killar och tjejer som förekommer i programmet kunde vi enkelt ta reda på genom en kvantitativ innehållsanalys, liksom vilka roller och sammanhang barnen förekommer i. Med ett kodschema med fjorton variabler såg vi på 122 Lilla Sportspegeln-program från åren 1983-2009, totalt 496 inslag. Vår analys kompletterades sedan med intervjuer med redaktionen och forskare, för att intervjupersonerna skulle få kommentera våra resultat, samt kunna bidra med sin kunskap till de teorianknutna bakgrundsartiklarna.

Barn lär sig livet genom att titta. Titta och härma det som de ser andra människor göra. Idag är massmedier en stor del av samhället och ett område där vuxna och framför allt barn hämtar mycket av sina kunskaper och syn på världen.

Barnen och televisionen

TEXT: INGRID LORD OCH SARA KARLSSON

Enligt Medierådet, en kommitté inom Regeringskansliet som arbetar med barns och ungas mediasituation, tittar ca 80 procent av barn och unga 9-16 år på tv varje dag. Stor del av barns tid går alltså åt till att se hur andra människor lever, vad de säger och gör i tv-rutan. Titta och härma. Det kallas social inlärningsteori och innebär att vi lär attityder och värderingar genom att observera.

Tv lär oss inte bara vad som händer i världen, utan är även en stor källa till social inlärning. Barn lär sig om sig själva, om livet, hur de ska bete sig och om hur de bör hantera problem som rör såväl familjen som de själva. Dock är långt ifrån all inlärning från tv:n negativ då mediet blir en del av barns inlärningsprocess. Tv är helt enkelt för många barn viktigt för att lära sig sociala roller.

Tidigt skapar barn sin identitet utifrån vilket kön de har. Redan vid 18 månaders ålder vet barn oftast vilket kön de tillhör. Studier av tv:s inflytande över hur kön uppfattas

hos barn ger dock blandade resultat. Vissa forskare menar att barn via medier och dess innehåll kan få sin könsroll styrkt och bekräftad. Många barn tar förebilder från medier och ofta väljer de dessa utifrån vad som anses vara socialt acceptabelt i den egna sociala miljön. Som barns förebilder nämner barn, enligt undersökningar, ofta mediepersoner av samma kön som de själva.

– Vi tar alla förebilder från media, framför allt gäller det barn, säger Ann Katrin Agebäck på Medierådet.

Forskare inom området utgår ofta från den sociala inlärningsteorin, att barn kopierar de det ser i tv. Det handlar ofta om att barn imiterar handlingar, men inte nödvändigtvis tar till sig tänkandet personligen utan bara använder handlingarna i leken.

Barnkulturforskaren Margareta Rönnerberg anser att det är viktigt att det är en bra blandning killar och tjejer i barnprogram.

– Alla vill känna igen sig i tv. Det gäller alla åldrar, alla kön. Och självklart är det viktigt att till exempel tjejer får se andra tjejer som är bra förebilder, säger hon.

Hur mycket barn verkligen tittar är det dock

”Media utgör en stor del av ungas vardag och blir därför en stark påverkansfaktor.”

Ann Katrin Agebäck, Medierådet

svårt att säga något om. För många barn fungerar tv:n som en ljudtapet. Barn tittar överlag mindre koncentrerat än man kan tro, då de ofta till exempel läser läxor, sover, äter eller leker samtidigt som tv:n är på. När barn tittar på tv fokuserar de oftast också mer på bilderna som visas än på det som hörs. Vad som representeras och symboliseras i det barnen ser är därför viktigt.

Hur mycket barns fantasier och handlingar påverkas av det de ser på tv beror på hur stor uppmärksamhet som är riktad mot tv:n och hur mycket tv:n ersätter andra typer av intressen. Mediernas roll som källa för inspiration för att hitta identitet, tankar och stilar ökar också i betydelse när den äldre generationens livsstilar inte längre är lika självklara att ta efter.

Ann Katrin Agebäck på Medierådet anser att media till stor del kan påverka barn och unga, så-

väl vad gäller värderingar som handlingar. Men hon betonar att media inte ensam är avgörande för barns socialisation och agerande.

– Media utgör en stor del av ungas vardag och blir därför en stark påverkansfaktor. Men hur stark beror på vilka andra faktorer som finns, säger hon.

Många forskare är ense om att medieinnehåll säl- lan har direkt eller ensamt inflytande på våra hand- lingar utan att vad vi får av medier snarare är mentala intryck som till exempel känslor. Våra egna erfarenhe- ter och intryck från andra är alltid viktigare och mer avgörande.

– Man tar in mer från andra ställen än bara tv, till ex- empel från vuxna, skolan, dagis och kompisar, förklarar Margareta Rönnerberg. Men tv har en större chans att påverka om programmets värderingar överens- stämmer med de värderingar som barnet möter i sin vardag.

Hur media påverkar oss är omöjligt att säga säkert. Det finns ett flertal teorier som försöker förklara mediernas makt. Forskare utgå från tre olika tidsperioder som alla hade olika uppfattningar. Den första uppfattningen dominerade under tidigt 1900- tal och fram till mellankrigstiden och utgick ifrån att medierna var allsmäktiga. De påverkade publiken mycket under en tid då samhället var i stor förändring och omvärlden kunde ta sig in i privathemmen på ett nytt sätt. Med tiden förstod man dock att människor inte var så lättpåverkade som man först hade trott, utan att även andra faktorer var påverkande. En av de ledande forskarna var Paul Lazarsfeld och han me- nade att människors värderingar och åsikter påverkas mest av de människor vi har i vår närhet, som vänner

och familjemedlemmar. Medierna kom därför fram till 1960-talet att anses vara nästintill maktlösa. Efter detta började forskarna i allt större utsträckning undersöka de långsiktiga effekterna av mediekonsumtion och upptäckte att de frågor som allmänheten prioriterade, var desamma som medierna hade rapporterat om. Detta resulterade i dagordningsteorin, vilken innebär att medierna inte har makt över vad vi ska tycka, men däremot vilka frågor vi ska tycka någonting om. Sedan denna tid räknas medierna vara mäktiga.

Vi påverkas alla av vad vi ser på tv, vuxen som barn. Men vuxna tar i allmänhet inte in lika mycket som barnen gör. Barn är i allmänhet mer nyfikna än vuxna och samlar in all kunskap de kan få.

– Barn är vagare i sin identitet och påverkas därför mer. En vuxen är dessutom bättre på att värdera, säger Ann Katrin Agebäck på Medierådet.

Margareta Rönnerberg menar att det är svårt att ge- neralisera hur barn påverkas i förhållande till vuxna: – Vuxna påverkas också olika mycket beroende på vilka svagheter man har. Men barn påverkas ofta mer än vuxna eftersom de har gjort mindre och har min- dre erfarenhet, säger hon.

Ann Katrin Agebäck anser därför att barnprogram- men har ett visst ansvar med tanke på att deras publik påverkas av tv i stor utsträckning:

– Barn påverkas av allt de ser, oavsett vilket program det är, säger hon.

– Media tar verkligen sitt ansvar, säger Margereta Rönnerberg. De är livrädda för att de ska komma i dålig dager och det gäller även kommersiella kanaler. De vill sälja och vet att de har föräldrarnas ögon på sig, säger hon. ■

Källor:

- *Medievåldets påverkan – en kortfattad forskningsöversikt* - Cecilia von Feilitzen, The Unesco International Clearinghouse on Children and violence on the screen, Nordicom, 2001
- *Barn i tv-åldern* - Anita Werner, Studentlitteratur, 1997
- *Children and television* - second edition, Barrie Gunther & Jill McAleer, Routledge, 1997
- *Nya medier – men samma gamla barnkultur?* – Margareta Rönnerberg, Filmförlaget, 2006
- *Television och socialisation*– Jan-Erik Nordlund, Studentlitteratur, 2005
- *Ungdom och media* - om reception av fiktion på bio och i tv, Olle Holmberg, Studentlitteratur, 1994 Mäktiga medier, mager demokrati – Jesper Bengtsson, Bilda förlag, 2001

Mediernas bild av idrott

Kvinnor är underrepresenterade i sporten i Sverige och medierna anklagas av många för att ge en stereotyp bild av idrottande kvinnor.

- Sportrapporteringen är fortfarande stereotyp och det har blivit värre med kommersialiseringen, säger Håkan Larsson, pedagog på Gymnastik- och Idrottshögskolan i Stockholm.

Sportvärlden är en stor del av media. Idrottsvärlden har lärt sig att forma sig till att passa tv, radio och tidningar. Sportsidorna är för många människor det första man läser i tidningen och för många också det viktigaste. Men männen har det självklara övertaget på sportsidorna medan kvinnorna ständigt är underrepresenterade.

– Det är väldigt viktigt att det är lika mycket kvinnor som män som visas i tv. Tjejer ska kunna idrotta lika mycket som killar och detta ska visas, säger Ann Katrin Agebäck på Medierådet.

Boyle och Harris skriver i "Power play – Sport, the media and popular culture" att sport mer än någon annan allmän domän manifesterar skillnaderna mellan män och kvinnor och att åtskillnaden i fysisk skicklighet befästs av medias sneda rapportering av manlig och kvinnlig idrott. Många redaktioner hävdar att kvinnosporter har ett lägre läsarintresse, även om de flesta utgivare har en väldigt låg regelbunden kon-

takt med läsare och vad de egentligen vill ha. Ringfjord (2006) skriver om sportarenans genusordning, där männen är de självklara subjekten, medan kvinnorna tilldelas en marginaliserad position. En norm som bland annat tv-sporten hjälper till att reproducera.

– Massmedialt utrymme är ett mått man kan ha för att mäta idrottens värde, säger Håkan Larsson, pedagog med inriktning mot idrott och fritidskultur. Den instinktiva känslan är att damidrott fått mer utrymme i media på senare år, men så är det inte. Tänk på alla fotbolls- och hockeykanaler som visar herridrott hela tiden.

Rapporteringen av kvinnlig sport ökar i media i takt med kvinnliga idrottsframgångar och det ökande antalet sportkanaler i medieutbudet. Håkan Larsson tror att underrepresentationen av kvinnoidrott i media hänger ihop med vad som ses som idrott:

– Den idrott som visas på tv är oftast tävlingsinriktad och ofta kopplar man tävling till pojkar. Det finns en

Foto: Hanna Sandgren

norm om att det är så, säger han.

En annan orsak till den sneda fördelningen på sportsidorna är enligt flera forskare att det överlag är väldigt få kvinnor involverade i produktionen av sportjournalistik. Trots att kvinnorna alltmer är på frammarsch inom sportjournalistik så är det ett traditionellt manligt yrke.

Oavsett kön på reporter har media kritiserats för att rapportera om kvinnligt idrottande på ett för stereotypiskt sätt. Flera röster har kritiserat media för att hellre beskriva kvinnors utseende och sexualitet än deras idrottsliga prestationer. I *Sport, rhetoric and gender* (2006) går att läsa om marginaliserandet av kvinnors sport som dels beror på att sportrapportering fokuserar på kvinnors utseende och sexualitet. Det tvingar in kvinnor i en stereotyp som säger att idrottandet inte är i fokus.

– Sportrapporteringen är fortfarande stereotyp och

det har blivit värre med kommersialiseringen och med alla nya sportkanaler, säger Håkan Larsson.

En vattendelare inom sportjournalistiken är frågan om media ska visa verkligheten som den är, med till exempel 88 procent tjejer i ridsport eller om media ska lägga lika krut på att uppmärksamma de 12 procent killar som utövar sporten.

– Tv har en skyldighet att visa hur det ser ut i verkligheten och inte blåsa upp något. Tjejer och killar håller ju ofta på med olika sporter, säger Ann Katrin Agebäck. Men Håkan Larsson är delvis av en annan uppfattning:

– Att det finns killar som håller på med gymnastik visar att det antagligen finns fler som vill gå mot strömmen. Därför behövs de visas i media, säger Håkan Larsson.

Text: Ingrid Lord och Sara Karlsson

Källor:

Riksidrottsförbundet

Women, media and sport: Challenging Gender Values – Pamela Creedon, Sage Publications, 1994

Power play – Sport, the media and popular culture – Raymond Boyle, Richard Haynes, Longman, 2000

Sports journalism – Context and issues – Raymond Boyle, Sage Publications, 2006

Sport, Rhetoric and Gender: Historical Perspectives and Media Representations -

Linda K. Fuller (red), Palgrave Macmillan

Fotboll är livet – En medietnografisk studie om fotbollstjejer och TV-sport, Ringfjord, Britt-Marie Lunds universitet, 2006

Två män, en kvinna

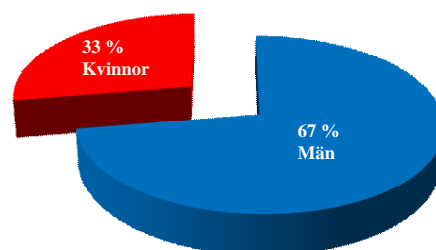
Hur illa det ligger till med underrepresentationen av kvinnor i sportrapporteringens ramar mellan räkneomgångar och undersökningar, men att kvinnor som idrottsövare får mindre plats i media än män är ett faktum.

Riksidrottsförbundet har sedan 2006 räknat kvinnor i sportinslag i SVT, TV4, TV3 och Kanal 5 under hela året. 2006 ägnades 15 procent av inslagen åt kvinnlig sport och 75 procent åt manlig sport. 2007 hade siffran ökat till 29 procent kvinnor och i den senaste mätningen 2008 räknade man till 33 procent kvinnor.

Andelen kvinnor har alltså ökat alltmer, utvecklingen går framåt. Trots det är 33 procent tjejer och 67 procent killar en ojämn siffra. I ett projektarbete som gjordes för JMG i Göteborg hösten 2009 om kvinnors representation i sporten redovisar författarna siffror på att kvinnor pratar och omnämns i sportrapporteringen till ungefär 20-25 procent. Bäst av samtliga undersökta medier är SVT, som kommer upp i 25-30 procent kvinnor som pratar/omnämns.

Sara Karlsson

Andel män och kvinnor i sport i SVT, TV3, TV4 samt Kanal 5 år 2008

Källa: RF

Källa: Riksförbundet (RF), Sport Tracking 2008: TV-sportåret i siffror. Rapport från Sponsor Insight.

Kontring – ett magasin om varför det är så få kvinnor som syns i sportrapporteringen, JMG vt 2009, Hofbauer, Frej och Lind

Invanda normer kan sätta stopp för idrottande barn

En kille kan ägna sig åt konstsimm. En tjej kan spela ishockey. Kan i formell mening – men om du som kille intresserar dig för konstsimm eller gymnastik är det på helt andra villkor.

TEXT OCH FOTO: HANNA SANDGREN

– Någonstans går en gräns för vad som är socialt acceptabelt. Det maskulina är norm inom idrotten, och det går långt tillbaka historiskt. Idrott är skapad av män, för män, säger Håkan Larsson, professor i pedagogik med inriktning mot idrott och fritidskultur. Idrottsforskare är överens om att den manliga sporten är normen, och kvinnosporten det avvikande, vilket bland annat bekräftas av att den benämns "damidrott". Det finns fotboll, som avser pojkars och mäns fotboll och det är den etablerade och rådande normen. Sedan finns det damfotboll, som är något annat, utan samma status och utrymme i mediebevakningen, skriver Britt-Marie Ringfjord vid institutionen för medievetenskap och journalistik, Högskolan Kalmar. När genusordningen ser ut så ses det som ett nerköp när en kille vill syssla med något typiskt feminint. Genast kommer en "fjollvarning" in.

Eftersom det manliga har högre status gäller det omvända när det kommer till tjejer; tjejer attraheras i högre grad av manliga idrotter än tvärtom. En pojke som vill syssla med en idrott där de flesta utövarna är tjejer avviker från normen om hur en pojke ska vara, och om vi har en föreställning om hur det är så blir det konstigt om verkligheten inte stämmer överens med den bilden.

– Ett exempel är killar som inte vill vara med i bollspel, killar som inte vill vara aggressiva. Det stämmer inte överens med den so-

ciala överenskommelse vi skapat om hur killar är. Vi har en bild av hur killar ska vara, och bryts det mönstret ändras vår bild av verkligheten, säger Håkan Larsson.

Hans kollega på Gymnastik- och idrotthögskolan, GIH, Birgitta Fagrell, håller med:

– Om man ska generalisera finns det en värdeladdning i allt som är kodat manligt och kvinnligt, och det manliga är överordnat, uppvärderat och har högre status. Inom idrott är det mer uttalat.

Håkan Larsson menar att det inom sporten finns många föreställningar om hur man ska vara, och det är vanligt att tjejer som sysslar med sporter som ses som manliga anammar den maskulina stilen. På samma sätt kan killar som sysslar med aerobics tävla i korta toppar, eftersom det är den kvinnliga normen som gäller där. Man ger uttryck för den norm som dominerar, och så fort något avviker från normen anses det konstigt, oavsett hur normen ser ut. Idag är pojkars sätt att idrotta det normala, även om det hänt mycket under de senaste åren.

Eva Olofsson, forskare vid pedagogiska institutionen i Umeå, var den första som publicerade en doktorsavhandling om idrott ur ett feministiskt perspektiv, 1989. I "Har kvinnorna en sportslig chans?" visar hon att man inom kvinnorörelsen pendlat mellan likhets- och särartsideologin, och det gäller även inom sporten.

Håkan Larsson menar att när tjejer och killar bryter mot de könsnormer som råder inom idrotten träder en "fjoll-" respektive "flatvarning" in.

Kvinnohistorikern Yvonne Hirdman har studerat hur kvinnorörelsen förhållit sig till dessa två ideologier, och Olofsson har förflyttat dessa perspektiv till damidrotten. Begreppen likhet och särart jämför båda kvinnan och mannen, där mannen är norm, och kvinnan antingen är lik honom - likhet, eller olik – särart. Inom likhetsideologin hävdas kvinnans likhet med mannen, hon beskrivs i första hand som en individ och inte en könsvarelse. Särartsideologin ser tvärtom kvinnan som en könsvarelse och en del av ett kollektiv – kvinnor, som en motpol till männen.

Tittar man på hur kvinnors idrott utvecklats genom åren ser man att dessa två ideologier avlöst varandra. Håkan Larsson berättar att det på 70-talet var likhetsstrategin som gällde; då skulle kvinnorna vara lika männen, de skulle idrotta som män. Den teorin hade viss framgång, men på 90-talet slog särartsideologin istället igenom.

– På 90-talet var det mer att kvinnor inte bara hade rätt till idrott, utan sin idrott, man betonade olikheterna, säger Håkan Larsson. Han ser en fara i att den här ideologin i viss mån lever kvar:

– När man pratar om jämställdhet inom idrotten blir det mycket fokus på tjejer och hur de är. Jämställdhetstanken bygger på att det är flickor som är annorlunda och behöver speciella förutsättningar. Det tycker jag är konstigt, då konserverar man könsrollerna istället för att luckra upp dem.

Han berättar om "Idrottslyftet", "Handslaget", "ett statligt projekt, där pengar för några år sedan avsattes för att "satsa på flick-

ors idrott". Pengarna lades på läscirklar, smink och hårsaker - det blev snabbt en social situation istället för en idrottslig.

– Det var inte alls målinriktat, och det blir ett konstigt kompensationsstänkande, säger Håkan Larsson.

En lösning är att satsa mer på de sporter där tjejer dominerar i antal. Statens utredningar om idrottsstödet visar att de sporter där flest killar förekommer, som bollspel och fysträning, idag har ett övertag, både i status, pengar och medieutrymme. Dans, rytm och rörelse är mindre värt än lagsporter som fotboll och ishockey. En annan skillnad är det anläggningsstöd som går ut från kommunerna, och som hamnar hos idrotter som främst utövas av pojkar, eftersom fotboll och ishockey till största delen bedrivs i kommunägda anläggningar, medan typisk flickidrott som ridning oftast bedrivs i förenings- eller privatägda anläggningar.

Både Håkan Larsson och Birgitta Fagrell anser att en uppdelning av sport i tjej- och killidrott också bidrar till att sänka statusen på den kvinnliga delen, samtidigt som den manliga delens status får vara ohotat. De sporter där kvinnor lyckas bäst med att uppnå hög status är individuella grenar, som till exempel friidrott, skidor och simning. I dessa grenar tränar män och kvinnor tillsammans, medan lagsporter som fotboll, ishockey och handboll har egna mästerskap, lagen tränar för sig och så vidare. Detta styrks av Ringfjord, som menar att en könsuppdelad sportarena konstrueras efter genusstereotypa ideal som redan finns i samhället.

– Det är tacksamt att dela upp, och det görs redan när barnen är →

små, långt innan de fysiska skillnaderna kommer. Det finns en bild av att de ska spela tillsammans, och den bilden får inte luckras upp, säger Birgitta Fagrell.

Det tror hon beror på att män identifierar sig så starkt med det här, den helt igenom manliga idrotten. Ifrågasätter man den bilden riskerar man att skaka en av de få arenor där maskulinitet fortfarande får konstrueras i grunden.

– Då är det snart bara kriget kvar, konstaterar Birgitta Fagrell. Kriget och idrotten är för övrigt väldigt lika varandra – det handlar i båda fallen om att besegra en motståndare och stå som segrare.

Inom en stor del av idrottsforskningen hävdas det att idrotten upprätthåller traditionella könsroller och att tjejers och killars idrottsutövande skiljer sig åt.

Stig Elofsson, docent vid Stockholms universitet, som forskat om barn och ungdomars fritids- och idrottsvanor, är en av dem som undersökt detta, och han anser att den etablerade bilden av flickors och pojkars inställning till och målsättning med sin idrott måste nyanseras. Den stämmer inte överens med verkligheten, där han i sina undersökningar kommit fram till att killar och tjejer har en liknande inställning till sig själv och sitt idrottsutövande. Birgitta Fagrell håller med:

– Jag tror att flickor är medvetna och vägrar att gå in i roller; men sedan blir det inte så i praktiken. När man frågar dem är de överens om att man ska vara unik och individuell, man ska avvika, inte vara som alla andra, men sedan gör de inte det i praktiken. De är medvetna om att de ska förneka att det finns roller; men de förkroppsligar ideologierna istället; det händer spontant.

– Normer handlar inte om att jag vill, men kan inte, utan snarare om att vilja eller inte vilja. Frågan är då varför man inte vill, avslutar Håkan Larsson. ■

Källor:

Creedon, Pamela (1994): *Women, media and sport: Challenging Gender Values*. Sage Publications.

Elofsson, Stig (2000): *Könsskillnader i barns och ungdomars idrottsvanor. I Idrott, kön och genus – En kunskapsöversikt från Riksidrottsförbundet, rf.se*

Olofsson, Eva (1989): *Har kvinnorna en sportlig chans? Den svenska kvinnorörelsen under 1900-talet*. Umeå universitet.

Ringfjord, Britt-Marie (2006): *Fotboll är livet – En medieetnografisk studie om fotbollstjejer och TV-sport. Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds universitet*

Idrott åt alla? – Kartläggning och analys av idrottsstödet, Departementserien, Finansdepartementet, 1993

Ett litet program som börjar bli vuxet

I snart 27 år har barn och vuxna i hela landet kunnat titta på och själva vara delaktiga i Lilla Sportspegeln. Genom åren har teckningar, förslag på nya idrotter och en mängd kända ansikten hamnat på redaktionen, och så även ett jämställdhetspris.

**Text: Ingrid Lord
Foto: Hanna Sandgren**

Lilla Sportspegeln såg dagens ljus första gången den femte september 1983. Det var efter brev och samtal från föräldrar om att sportprogrammen gick alldeles för sent på kvällarna som SVT bestämde sig för att skapa ett sportprogram för barn. Initiativtagare till programmet var legenden Sven Plex Petersson, dåvarande känd sportjournalist.

Redan tidigt var det viktigt att Lilla Sportspegeln inte skulle vara ett barnprogram med sport utan ett sportprogram för barn. Således användes varken då eller nu några barnreportrar, utan det är tv-sportens egen personal som gör reportagen.

Tre år efter programstarten köpte Lilla Sportspegeln in Tom & Jerry, och dessa tecknade krabater kom att följa med programmet i flera år.

– Men vi var tvungna att sluta sända det för några år sedan, det blev helt enkelt för dyrt, säger nuvarande projektledaren Per-Olof Rydén.

”Jag saknar verkligen teckningarna! Vi kunde garnera väggarna med dem.”

– Jane Björck

Målgruppen för programmet var från början barn i 10-15-årsåldern, men har nu sjunkit till 7-11. I varje program kunde tittarna vara med och tävla genom att skicka in teckningar med rätta svaret på förra veckans fråga.

– Jag saknar verkligen teckningarna! Vi kunde garnera väggarna med dem, utbrister nuvarande redaktör Jane Björck som var reporter och programledare under 1980-

1990-talet. Numer får vi inte in så mycket teckningar längre, barnen skickar mail istället.

Det är inte bara teckningarna som till stor del har lämnat programmet, dessvärre har många tittare gjort detsamma. År 2008 flyttade Lilla Sportspegeln till Barnkanalen, och i och med detta försvann många tittare.

– Just nu har vi lite problem med att nå vår målgrupp, förklarar Per-Olof Rydén. Det är främst yngre barn som tittar, yngre än de vi vänder oss till. Vi tappade många tittare, främst vuxna, när vi flyttade till Barnkanalen, fortsätter han.

Det är ganska många tittare som har försvunnit. Tidigare hade Lilla Sportspegeln i snitt ungefär en miljon tittare varje vecka, men nu är de nere på 100-150 000.

– När vi bytte kanal tappade vi många pensionärer, men det gör

kanske inte jättemycket för vår målgrupp, förklarar Per-Olof Rydén.

Patrik Syk är relativt nyanställd på tv-sporten och tror att det snarare är deras viktigaste målgrupp som har försvunnit i samband med kanalbytet.

– I 11-åringarna försvann när vi bytte kanal och det var nog dem vi påverkade allra mest. De var ofta i valet och kvalet och höll på med många sporter samtidigt. I den åldern går dessutom sporten från lek till allvar lite grann, säger han.

Genom åren har många idrottsstjärnor medverkat i programmet och många kända sportjournalister likaså. Programmet stod vid skapandet för ett nytänkande som 1987 gav dem tidningen Expressens tv-pris som nydanande sportprogram. Sex år senare belönades Lilla Sportspegeln med priset Prix Egalia, en utmärkelse som delades ut av SVT för programmet jämsställthetsperspektiv.

”I 11-åringarna försvann när vi bytte kanal och det var nog dem vi påverkade allra mest.”

– Patrik Syk

SVT i allmänhetens tjänst

Att SVT inte drivs av kommersiella intressen torde kunna påverka kanalernas innehåll. Kanske borde de ta ett större ansvar än sina kommersiella konkurrenter? Nej, inte enligt redaktionen på Lilla Sportspegeln som snarare ser det som en självklarhet än ett ansvar.

TEXT: INGRID LORD FOTO: HANNA SANDGREN

Sveriges Television, SVT, är ett av tre Public Servicebolag i Sverige. Det innebär att de har i uppdrag att stå i "allmänhetens tjänst" och har ett avtal med staten gällande dess innehåll. Förutom SVT ingår även Sveriges Radio, SR, och Utbildningsradion, UR i Public Service. Alla Public Servicebolag i Sverige finansieras till största del med hjälp av TV-avgiften, men även från företag som sponsrar verksamheten då reklam är förbjuden.

Som Public Servicebolag har SVT en del andra bestämmelser och krav på sig än de kommersiella kanalerna.

– Vårt ansvar är annorlunda jämfört med de kommersiella kanalerna som vill dra annonsörer. Vi måste inte dra tittare, vi har en annan roll i mediebruset, andra mål än att tjäna pengar, säger Per-Olof Rydén, projektledare för Lilla Sportspegeln.

Enligt Rydén hade ett program som Lilla Sportspegeln inte fungerat i någon kommersiell kanal eftersom programmet inte hade lockat till sig tillräckligt många annonsörer.

– Att vi står utan kommersiell hänsyn ger oss en större frihet i val av reportage, ämne, gäster och tilltal, fortsätter han.

David Fjäll är programledare för Lilla Sportspegeln, och han tycker att det är på både gott och ont att SVT inte är en kommersiell kanal.

– Det är svårt att jämföra Public Service med kommersiella kanaler eftersom de ju måste sälja. Men att tänka kommersiellt gör att man blir mer förändringsbenägen och vågar testa nya grepp.

Under 2000-talet arbetade redaktionen på Lilla Sportspegeln fram en policy för vad som ska präglade programmet. Bland annat ska programmet framhäva glädjen i att idrotta och lika mycket tjejsport som killidrott ska visas. Detta är dock inget fastslaget direktiv, utan mer en målsättning för hur redaktionen ska arbeta. Några egentliga klubbade direktiv finns inte, och har inte funnits heller.

– Jag kan inte minnas att något har förändrats under åren vad gäller direktiv eller liknande. Den stora skillnaden är att det i dag finns ett större utbud av tjejsporter. På Lilla-nivån finns det ingen anledning att inte göra det jämlikt, säger Jane Björck som var tredje vecka är redaktör för Lilla Sportspegeln och som jobbat med programmet länge.

Inte heller tycker hon att programmet har ett större ansvar än andra kanaler för dessa frågor och hon får medhåll av projektledare Per-Olof Rydén.

– Jag tycker inte att det är ett ansvar vi har att ha med lika många tjejer som killar, men vi borde givetvis ha det ändå, säger han.

Källa: SVT

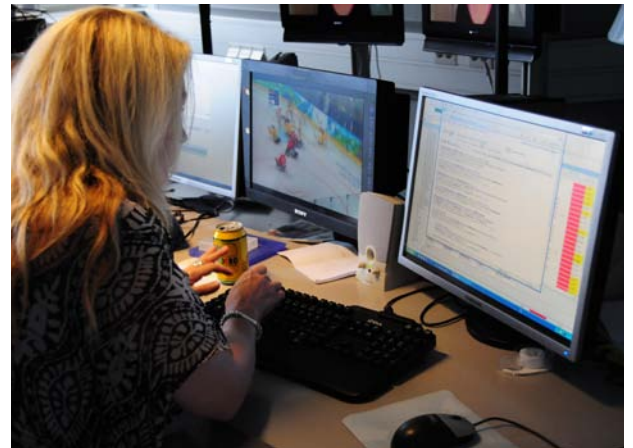

Foto: Hanna Sandgren, SVT, Anders Lord

En härlig blandning

Men när det kommer till antalet aktörer har Lilla Sportspegeln mer att jobba på

Hälften killar och hälften tjejer som huvudaktörer i inslag. Så har det varit under de nästan 27 år som Lilla Sportspegeln sportspegeln funnits. Redaktionen har jobbat medvetet, med resultat. När det gäller totala antal aktörer som medverkar i programmen ser det dock mörkare ut för tjejernas del.

Anna spelar pingis och Johan rider. Anton hoppar höjdhopp och Lisa spelar hockey. Varannan kvinna, varannan man. Det är en dröm när det kommer till sportrapporteringen i svensk media, men i Lilla Sportspegeln delvis en sann dröm. Ungefär 60-40 % killar och tjejer har synts som huvudaktörer i programmets inslag.

– Lilla Sportspegeln har alltid haft inriktningen att det ska vara hälften-hälften. Det var en uttalad policy redan från början, säger Jane Björck som har jobbat med Lilla Sportspegeln sedan 1980-talet.

– En jämn fördelning är en grundläggande tanke, uttalad och självklar, säger Marie Lehmann, reporter och programledare på Lilla Sportspegeln under slutet av 1990-talet och 2000-talet.

Den exakta könsfördelningen bland huvudaktörer är dock ingenting som varit konstant. Siffrorna har sett olika ut över tid. Under 1980-talet var killarna i stor majoritet och likadant var det under 1990-talet. Under 2000-talet hände det dock någonting då tjejerna gick om och tog tio procentenheter

mer än killarna.

– Pia är grym! säger Marie Lehmann och sträcker upp armarna i luften när hon ser stapeln med 2000-talets alla tjejer. Det ser ut som jag trodde att det skulle göra, speciellt under 2000-talet.

Hon berättar att det var en uttalad målsättning under tiden hon jobbade och nämner Pia Erlandsson som gick in som redaktör under 1990-talet:

– Hon hade mycket med det här att göra.

Tjejerna är alltså fler än killarna som huvudaktörer i inslag i början av 2000-talet och killarna fler under resten av åren då programmet sänts. Killarna har varit i majoritet under fler år än tjejerna, men skillnaderna mellan könen har inte varit speciellt stora. Vissa år har det varit 50/50 och ibland har skillnaden varit uppe i 60/40, dock endast under 2000-talet till tjejernas fördel.

– Ju fler tjejer som blir duktiga inom sporten desto lättare att få mer tjejer till programmet. Det blir ju naturligt att ge de duktiga utrymme, säger Jane Björck och syftar på de vuxna idrottsstjärnor som syns i Lilla Sportspegeln.

Hon menar också att det har funnits mer utbud av tjejdrott på senare år, vilket gör det lättare att hitta tjejer till inslag.

På Lilla Sportspegeln-redaktionen finns en gammal skrivna policy där bland annat jämställdhet i programmet

Foto: Anders Lord

huvudaktörer

Hur vi kodat huvudaktörer och aktörer

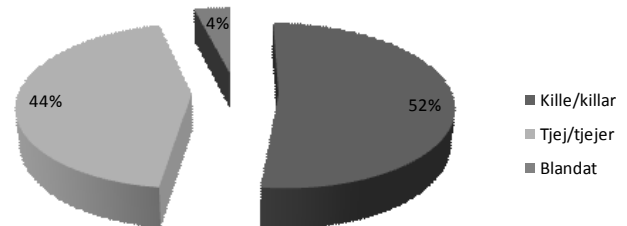
Huvudaktör:

I varje reportage eller intervju har kodats vilket kön huvudaktören haft. I varje inslag har alltså endast funnits en huvudaktör. De inslag som varit utan tydlig huvudaktör har räknats bort från statistiken.

Aktörer:

I varje avsnitt har representationer av killar och tjejer räknats i aktiva personer. Att vara en aktör

Huvudaktörer i samtliga inslag (procent)

Totalt antal kodade inslag: 496
Totalt antal program: 122

Diagram över samtliga kodade avsnitt

Sett till samtliga kodade avsnitt har 52% av huvudaktörerna varit killarna och 44% varit tjejer. I 4% av inslagen har en kille/flera killar och en tjej/flera tjejer varit huvudaktör. På linjediagrammen på sidan kan man se att tjejer vissa år varit i majoritet och killar vissa år varit det. Killar har dock varit fler som huvudaktörer de flesta åren.

Huvudaktörer i procent i inslag över tid

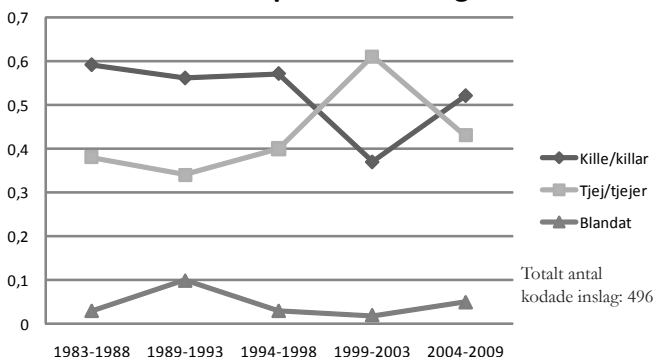
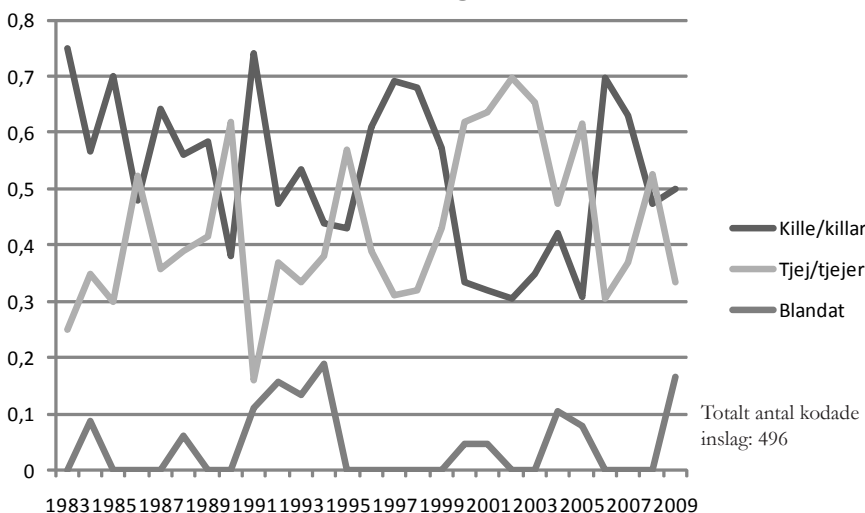

Diagram över förändring över år

Slår man ut siffrorna över decennierna har killarna alltid varit en majoritet av huvudaktörerna i Lilla Sportspegelns reportage och intervjuer. Under 1980-talet var 59% av huvudaktörerna killar. På 1990-talet hade antalet killarna minskat till 56% och att ha en kille/flera killar och en tjej/flera tjejer som huvudaktör. Under 2000-talet gick tjejerna om killarna och var 53% av huvudaktörerna, då killarna var 43%.

Huvudaktörer i inslag över tid (antal)

Marie Lehmann Per-Olof Rydén och Jane Björck vill ha jämnt mellan könen i programmet.
Foto: Hanna Sandgren

tas upp. Men det är inget dokument som man jobbar efter:

– Vi vill ju att det vara jämnt, men vi går mest på känn, säger Per-Olof Rydén.

Han berättar att de inte följer upp och räknar tjejer och killar i programmet på något sätt, som till exempel nyhetsredaktionen gör:

– Upplever vi inte att det är ett problem så tycker jag inte att man behöver göra det.

Och det verkar inte vara ett problem för redaktionen, i alla fall inte när det handlar om huvudaktörer: 44% tjejer och 52% killar är en stor skillnad om man jämför med siffror från resten av SVT-sporten, där det enligt en undersökning från Göteborgs universitet 2009 brukar vara ungefär 70 procent män och 30 procent kvinnor i inslagen.

– Det borde vara hälften-hälften när det gäller alla sportprogram, men andra delar av SVT-sporten finns det ju en del att önska, säger Jane Björck.

Skillnaden mellan "stora" och "lilla" sporten är alltså enorm. I könsrepresentation är Lilla Sportspegeln milslängder bättre än till exempel resten av SVT-sporten.

– På Lilla Sportspegeln-nivån finns det ingen anledning

att inte ha hälften-hälften när det gäller kön. Vi behöver aldrig fokusera på prestationer, fortsätter Jane Björck.

– Det är inte viktigare att det är jämnt när det gäller barn än när det gäller vuxna, men med Lilla Sportspegeln har man en annan möjlighet att göra det jämnt, säger Marie Lehmann.

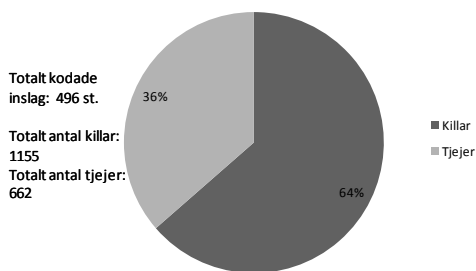
Hon påpekar att eftersom Lilla Sportspegeln är ett magasin med reportage är det lättare att välja själv vilka aktörer man vill ha med i inslaget.

– I Lilla Sportspegeln behöver vi inte bry oss om det publika intresset. Herridrotten har ett större allmänintresse och tas upp mer i annan sportrapportering. Men här har vi större förutsättningar att ha lika mycket tjejer som killar, säger Per-Olof Rydén.

Den andra sidan av myntet visas dock då man räknar antalet killar och tjejer som aktörer i programmet. Det jämställda mönstret finns inte på samma sätt här: Närmare två tredjedelar av samtliga aktörer är killar. Utvecklingen har över tid gått mot fler tjejer:

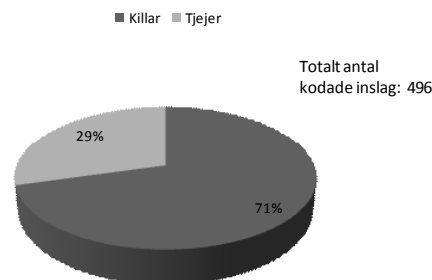
– Det ska vara jämnt. Det kan bli ännu bättre, men det viktigaste är att barnen är jämnt uppdelade, inte att programledarna är det, säger Jane Björck.

Aktörer i samtliga inslag

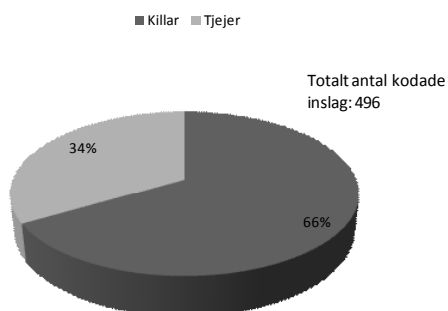
Över samtliga år räknat har 1155 killar och 652 tjejer förekommit som aktörer i undersökningsmaterialet. Två tredjedelar av aktörerna har alltså varit killar.

Aktörer i inslag 1983-1989 (procent)

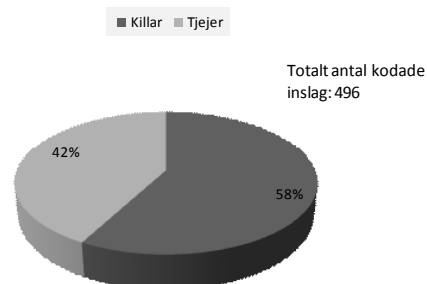
Under 1980-talet (de år som programmet sändes) var 71 procent av aktörerna killar.

Aktörer i inslag 1990-1999 (procent)

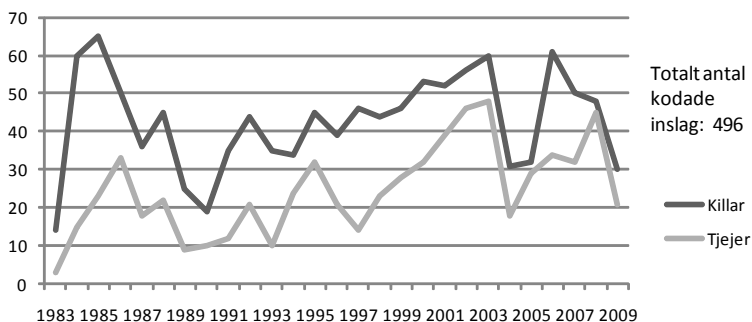
På 1990-talet var killarna fortfarande i stor majoritet med 66 procent.

Aktörer i inslag 2000-2009 (procent)

Under 2000-talet dominerade killarna fortfarande antalet aktörer procentuellt, men avståndet mot tjejerna hade krympt.

Aktörer, utveckling över tid

Aktörer utveckling över tid

Då siffrorna över aktiva personer slås ut över åren syns att killar varit i majoritet som aktörer samtliga år. Siffrorna visar antal killar och tjejer.

Och visst kan programledarna och reportrarna påverka siffran. Då antalet kvinnliga reportrar somliga år varit en nål i en höstack på Lilla Sportspegeln-redaktionen har de så klart dragit ner antalet tjejer allt som allt (se artikel om reportrarna). Man kan inte heller härleda det höga procentantalet killar till den gamla traditionen där killar oftare visas i lagidrotter och tjejer i individuella sporter. Då det inte varit en tendens på Lilla Sportspegeln kan antal killar inte förklaras med detta.

Aktörerna har dominerats av killar samtliga år som programmet funnits. Det har dock närmat sig hälften-hälften alltmer och för att landa på 42% tjejer under 2000-talet.

Lilla Sportspegeln har alltså lyckats till hälften när det

gäller könsrepresentation. Huvudaktörerna ligger jämnt fördelade mellan könen, men över antalet aktörer har killarna ständigt makten. Men det ska ju vara jämnt. Det har personalen i tänket hela tiden.

– Vi ska ju spegla verkligheten så jag tycker inte det är så konstigt att det ska vara jämnt mellan tjejer och killar, säger Marie Lehmann. Men det är inte helt enkelt. ■

Källor: Kontring – ett magasin om varför det är så få kvinnor som syns i sportrapporteringen, JMG vt 2009, Hofbauer, Frej och Lind

De svårövertalade tjejerna

Att få en jämnvikt mellan tjejer och killar i ett program som Lilla sportspegeln är önskvärt, men kanske inte alltid det lättaste jobbet. Redaktionen har märkt flera svårigheter med att få framför allt kvinnor och tjejer att vara med.

Det är mycket som ska klaffa när man ska skaffa aktörer till ett reportage eller en intervju. Personen i fråga ska vara relevant, ha någonting att säga och dessutom, allra viktigast, vilja vara med. Flera medarbetare på redaktionen har erfärut att det tyvärr är så att killar hellre är med i programmet än tjejer.

David Fjäll märker ofta svårigheter med att få en jämn blandning tjejer och killar i programmet. Både när det gäller vuxna och barn.

– Man vill inte ha ett gubbigt program, men problemet är att tjejer och kvinnor ofta ifrågasätter vad de ska kunna bidra med, säger han.

Han menar att killar oftare tackar ja till att vara med direkt och att man kan få jobba rejält för

att få tjejer att vara med:

– Jag har aldrig hört en kille tackat nej för att han inte tror att han har något att säga om saken.

Ett sätt att lösa problemet tror han kan vara att få fram fler tjejer som är bra förebilder som syns i media.

Marie Lehmann hade samma problem som David Fjäll då hon jobbade med programmet. Hon berättar att hon ofta fick jobba som en tok för att få med vuxna kvinnor i programmet.

– Det var verkligen inte helt lätt. När det gällde att få hit vuxna gäster var det svårare att få kvinnor att ställa upp. Konstigt! säger hon.

Även Ida Björnstad har erfarenhet av problemet:

- Det är lättare att prata med killar, tjejer är mer blyga. Man vill ju ha det bästa och då lockar den som ger bästa svaret. Tjejer funderar mer på om de verkligen ska vara med, medan killar oftare ställer upp.

Sara Karlsson

David Fjäll mitt i smeten i Lilla Sportspegeln-studion.

Foto: Hanna Sandgren

Foto: Anders Lord

Fokus på barn som idrottare

Att reportrar lägger fokus på idrottande kvinnors utseende snarare än sportsliga prestationer har som sagt framförts som kritik av medie- och idrottsforskare. Detta är inget problem som Lilla Sportspegeln har.

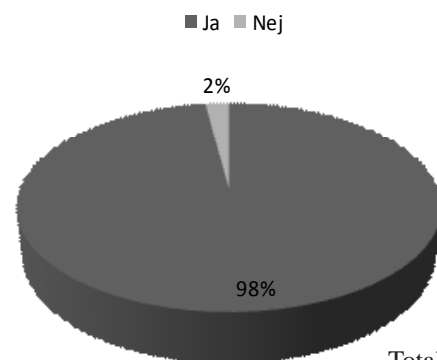
Sportrapporteringen i media har av många anklagats för att vara stereotyp. Pamela Creedon beskriver i "Gender, media and women" hur kvinnliga idrottsutövare beskrivs utifrån sin sexualitet och sitt utseende snarare än sina idrottsliga prestationer. Kvinnor förblir kvinnor, inte idrottsutövare.

Sportrapporteringen i Lilla Sportspegeln är långt ifrån denna bild. I princip alla huvudaktörer är idrottsutövare, ett fåtal funktionärer och föräldrar. Fokus ligger alltså ständigt på barnen och på deras idrottande och ingenting annat. Så ser det ut genomgående genom alla reportage och intervjuer, även där vuxna stjärnor är huvudaktörer. Kommentarer om kroppar och utseende existerar inte överhuvudtaget.

Ett annat mått på hur olika kön framställs i media kan vara hur i vilken utsträckning män och kvinnor får uttala sig. Detta är inte heller något problem i Lilla Sportspegeln.

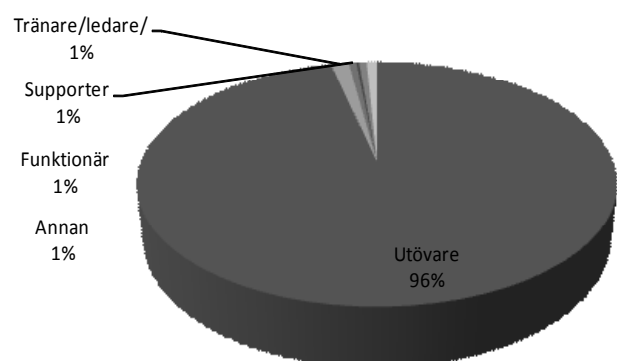
Då män tar en större plats i sportrapporteringen i stort får män procentuellt större del av alla uttalanden. I Lilla Sportspegeln är som tidigare sagt huvudaktörerna relativt jämnt fördelade mellan könen. 98 procent av dessa huvudaktörer får uttala sig i inslagen.

Kommer huvudaktören till tals?

Totalt antal kodade inslag: 496

Huvudaktörens roll

Totalt antal kodade inslag: 496

Där könsgränser inte längre finns

13 av 100 konståkare i Sverige är killar. Fem av 100 hockeyspelare är tjejer. Betyder det att kvinnliga hockeyspelare inte ska få synas i mer än fem av hundra tv-inslag om hockey? Ska Lilla Sportspegeln lyfta fram de killar som håller på med gymnastik, trots att de inte är representativa för sporten? På redaktionen går meningarna isär.

TEXT OCH FOTO: HANNA SANDGREN

– Jag blir väldigt sugen på att göra ett inslag om KRIS, Killars rätt i stallet, säger Per-Olof Rydén, projektledare för Lilla Sportspegeln sedan drygt ett år tillbaka. Det är roligt när det är lite tvärtom, har vi till exempel något om konståkning kan vi leta upp en kille, och bevakar vi ishockey kan vi leta upp en tjej. Det är roligt att hitta speciella fall.

Ändå visar Lilla Sportspegeln tjejer i nästan nio av tio inslag de gjort om hästsport. Bland de sporter som tjejer syns mest i hamnar hästsport på första plats, strax före friidrott. På killsidan hittar vi hästsporten först på 21:a plats. Bland inslagen om killar är det ishockey som dominerar.

Om man visar killar i typiska tjejidrotter menar Per-Olof Rydén att man plockar bort flickstämpeln på dessa idrotter, och Lilla Sportspegeln har större förutsättningar än den stora sporten att göra det.

– Det är enklare att göra det i barnprogram, och då bör vi också göra det. Jag vet inte om jag tycker det är ett ansvar, men jag tycker att vi bör lyfta fram till exempel pojkgymnaster, säger Per-Olof Rydén.

Och just när det gäller gymnastik, en sport där 83 procent av utövarna är tjejer, handlar fyra av tio av Lilla Sportspegelns avsnitt om killar.

Jane Björck, sportjournalist med långt förflutet på SVT, tycker även hon att man på Lilla Sportspegeln ska visa barn som bryter mot normen:

– Inslag om tjejer som spelar hockey och manliga gymnaster kanske peppar andra därute som vill börja och då är det viktigt att barnen får veta vart de ska vända sig. Samtidigt ska man inte försöka förvränga verkligheten. Det handlar om att allt har en historia, och det är den historien vi ska berätta, vi ska inte skapa en egen, säger hon.

David Fjäll, nyligen tillträd programledare för Lilla Sportspegeln, håller med.

– Om vi till exempel har ett inslag om cheerleading känns det ju krystat att ta med ett gäng killar som är skitdåliga när det finns en massa tjejer som är bra, bara för att visa något.

I och med att Lilla Sportspegeln inte sysslar med nyhetsvärde

ring, som den stora sporten gör, har man på Lillas redaktion större möjligheter att välja vilken bild man vill ge tittarna. I de stora sportsändningarna är det prestationer och nyhetsvärde som avgör, medan inslagen i Lilla Sportspegeln är mer av reportagekaraktär, och då ger en större valfrihet när det kommer till vem som ska skildras och i vilket sammanhang.

**”Verkligheten
kanske inte alltid
ser ut som man
vill”**

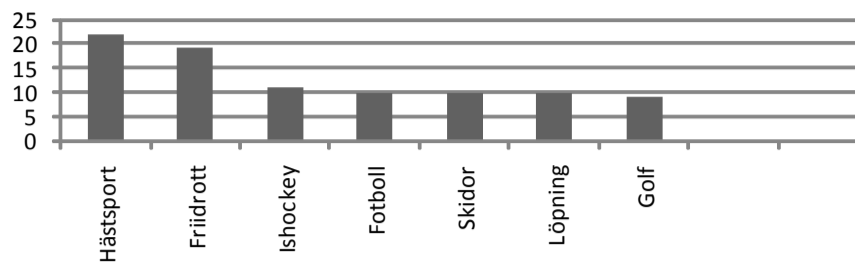
Marie Lehmann var projektledare, redaktör och reporter på Lilla Sportspegeln under en stor del av 2000-talet, och berättar att de gärna tog med killar i konståkningsre-

portage före en tjej för att killar som ser programmet ska kunna se att det går att vara konståkare när man är kille. 17 procent av Lilla Sportspegelns inslag om konståkning handlar om killar, vilket är lite mer än de 13 procent av dagens aktiva i Sverige som utgörs av killar.

– Men det får inte gå till överdrift, om det till exempel bara är två

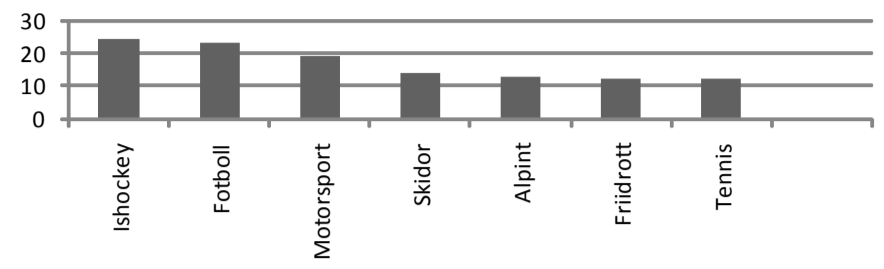
RESULTAT

Sporter där tjejer förekommer mest

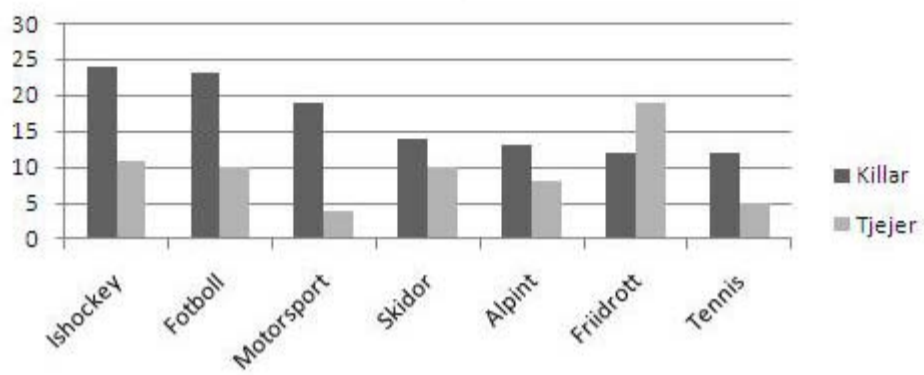
Totalt antal tjejer i diagrammet: 91

Sporter där killar förekommer mest

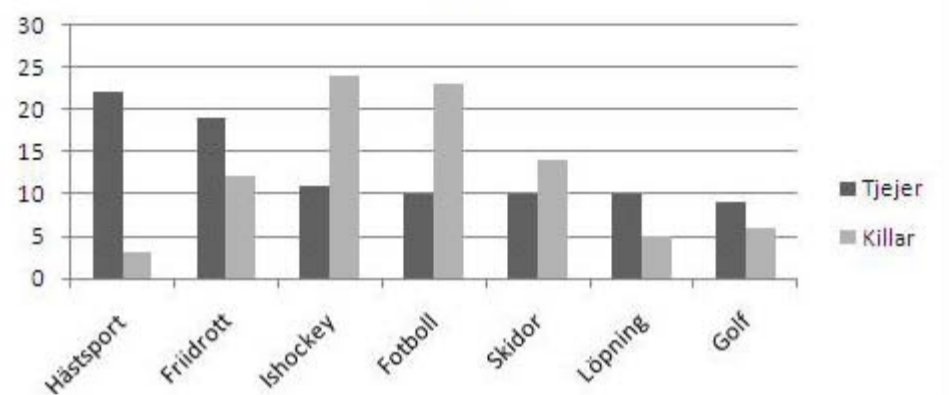
Totalt antal killar i diagrammet: 117

Andel tjejer och killar i killarnas 7-i-topp

Totalt antal tjejer i diagrammet: 67
Totalt antal killar i diagrammet: 117

Andel tjejer och killar i tjejernas 7-i-topp

Totalt antal tjejer i diagrammet: 91
Totalt antal killar i diagrammet: 87

procent av utövarna som håller på med konståkning kan vi inte ha en massa konståkning i våra program, säger Marie Lehmann.

Den bild Lilla Sportspegeln visar upp ska kunna bryta mot normen, men samtidigt ska den inte visa upp något som inte stämmer överens med hur vårt samhälle ser ut. Marie Lehmann menar att man ibland får gilla läget, vissa sporter håller helt enkelt fler tjejer än killar på med och tvärtom. Att spegla verkligheten framhåller hon som ett måste, även om det är på både gott och ont. – Håller barn på med cheerleading får vi ha med det, även om vi själva tycker att det är lite fånigt. Verkligheten kanske inte alltid ser ut som man vill.

Lilla Sportspegeln beskriver en verklighet där killar mest håller på med ishockey, följt av fotboll och motorsport. Tjejerna sysslar mest med hästsport och friidrott, med ishockey, skidor, fotboll och löpning på en delad tredjeplats. Frågan är om detta är en spegel av verkligheten. Enligt Riksidrottsförbundets siffror är den populäraste sporten bland både tjejer och killar i åldern 13-20 år fotboll. För killar följer sedan innebandy och ishockey, medan det för tjejer är ridsport och innebandy som följer efter fotboll.

I Lilla Sportspegelns rapportering håller 9,2 procent av killarna på med fotboll, och 4,7 av tjejerna.

En sport där Lilla Sportspegeln verkligen valt att gå emot tanken om en spegling av verkligheten är hockey, som bara har fem procent kvinnliga utövare, men som återfinns i nästan en tredjedel av Lilla Sportspegelns inslag om hockey.

Det är dock inte bara de mest populära sporterna som ska få utrymme, utan det måste finnas plats för de sporter som inte är de vanligast förekommande.

– Om många gillar hockey till exempel så är det ju det vi ska skildra. Men självklart är det kul att göra inslag om sporter som är

ovanliga, säger Jane Björck.

– Vi vill att tittarna tänker att ”det där verkar kul, det vill jag prova”, och får lust att själva börja med idrott. Därför ville vi ha med så många olika idrotter som möjligt, säger Marie Lehmann.

Alla som jobbar med programmet verkar dock överens om att hur man än vrider och vänder på siffror så är det viktiga i grund och botten den historia man vill berätta. Det är denna historia, vinkeln på reportaget som avgör:

– Det får inte bli en matematisk statistisk övning, säger Per-Olof Rydén. Vi kan inte grunda våra inslag på statistik från RF om hur många som håller med varje sport. Det blir ohanterligt. Det är alltid historien som får avgöra, och jag hoppas att Lilla Sportspegeln är inspirerande. ■

Per-Olof Rydéns bryr sig om programmets siffror, men menar samtidigt att det inte får bli en statistisk övning av det hela.

Kvinnor i rutan

- en sann bild av verkligheten?

I 18 procent av Lilla Sportspegelns inslag finns kvinnor med som reportrar, antingen själva eller tillsammans med en man. Slår man på tv:n möts man dock av en kvinnlig programledare i 58 procent av programmen.

TEXT: HANNA SANDGREN FOTO: SVT

Kontrasten framträder ännu tydligare om man tittar på 2000-talets siffror. Kvinnliga reportrar syns i 30 procent av inslagen, medan de förekommer som programledare i hela 91 av 100 program. Utåt visas alltså en bild av att redaktionen består av en större del kvinnor än den faktiskt gör. Kvinnorna syns främst i rollen som presentatör och blir de ansikten tittarna möter, istället för att vara de som är ute på plats och gör reportagen.

Ida Björnstad, som har jobbat på tv-sporten i drygt tre månader, har en uppfattning om varför det är fler kvinnor som är aktiva som programledare än som reportrar:

– Det kanske beror på att man vill att kvinnorna ska synas utåt, säger hon och framhäver att det är viktigt att det är en jämn fördelning av män och kvinnor bland reportrarna, att kvinnor syns i media i rollen som just reporter, inte bara presentatör.

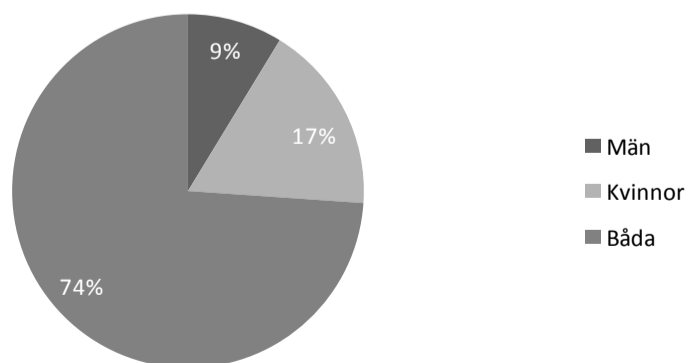
Jane Björck tycker att det är viktigt med en mix av reportrar och programledare, men hon säger att det är innehållet, barnen i inslaget som är viktigast. Det visar sig dock att reporterns kön i Lilla Sportspegeln i viss mån påverkar vilket kön huvudpersonen i inslaget har.

41 procent av de inslag manliga reportrar har gjort genom åren handlar om tjejer, medan de kvinnliga reportrarna har tjejer som inslag i 53 av sina inslag. Att de olika könen främst bevakar sitt eget kön tror Patrik Syk kan hänga ihop med att man har lätt att se det man känner igen.

– Jag ser till mig själv; Ska jag till exempel bevaka fotboll tänker jag på mig själv som spelare som liten, och då ser jag smågrabbar framför mig. Det är en kultur jag känner igen.

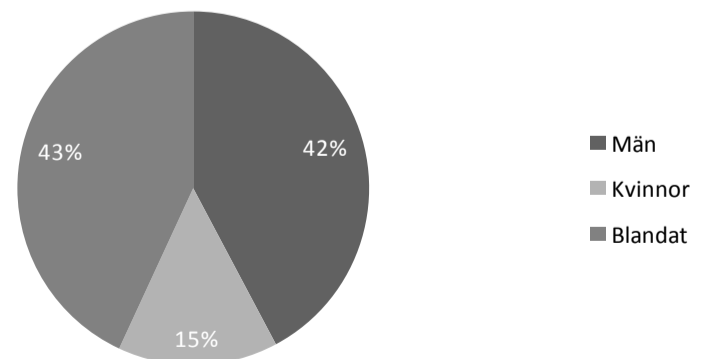

Programledare under 2000-talet

Totalt antal programledare under 2000-talet: 46 st

Programledare i samtliga program

Totalt antal programledare i kodade inslag: 116 st

Tjejer både i lagidrott och individuella grenar

Carolina Klüft. Annika Sörenstam. Charlotte Kalla. Svenska folket tog snabbt dessa individuella idrottare till sina hjärtan och deras stjärnglans är lika självklar som Christian Olssons, Jesper Parneviks och Marcus Hellners. Om inte starkare lysande. Det är när det kommer till lagidrott som sportrapporteringen har mycket kvar att jobba på. Lilla Sportspegeln däremot har lyckats otroligt bra, med en nästan exakt fördelning mellan tjejer och killar i lagidrott.

TEXT OCH FOTO: HANNA SANDGREN

När det handlar om individuell idrott ligger Lilla Sportspegeln på en exakt siffra när det gäller fördelningen mellan killar och tjejer i individuell idrott. Slår man ihop all lagidrott Lilla Sportspegeln haft med i sitt program är det jämnt, men det ser lite annorlunda ut: killarna utgör 60 procent av inslagen. Detta får ses som ett bra resultat om man ser till hur det ser ut i den stora sporten – där brottas man med en enorm snedfördelning på runt 80-85 % män som bevakas i lagsporter.

En förklaring till Lilla Sportspegelns fina siffror kan vara en ständig medvetenhet om att män i den stora sporten får mer utrymme, och en vilja att då ändra på det i Lilla Sportspegelns rapportering. Jane Björck menar att hon blivit mer och mer medveten om snedfördelningen i sportrapporteringen när det gäller män och kvinnor i idrott, och då speciellt lagidrott. Kanske är det hennes egen bakgrund som fotbollsspelare under många år i Norbergs AIF som bidragit, och gör att hon försöker lyfta fram damer om hon står i valet mellan två likvärdiga matcher till exempel.

– Har jag två seriematcher i en lagsport, en kvinnlig och en manlig, så väljer jag den kvinnliga, utan att jag för den skull kallar det kvotering. Speciellt i lagsporter måste vi bli bättre, vi måste pusha mer.

Samtidigt är det en balansgång. Det ska vara bra kvalité, bra vinkel eller något som kan få uppmärksamhet. Vi kan inte ha med tjejer "bara för att", utan det ska vara på grund av idrotten i sig, prestationer är viktiga. Kvotering är värdelöst, kommer det inte naturligt slår det bara tillbaka på tjejerna.

Även när det kommer till individuell idrott visar Lilla Sportspegeln upp föredömliga siffror: 51 procent killar och 49 procent tjejer. Snedfördelning kan ses om man tittar närmare på vissa sporter, som till exempel motorsport där 82 procent av utövarna är killar, och hästsport, där 88 procent är tjejer. Resten av sporterna följer ungefär det mönster som de totala siffrorna visar; de är alltså mycket jämna. Två lagsporter står dock ut från mängden, och det är fotboll och ishockey. En tredjedel av Lilla Sportspegelns inslag om fotboll har tjejer i huvudrollen och projektledare Per-Olof Rydén är inte nöjd.

– Jag blir besviken på att vi har en sådan snedfördelning när det gäller fotboll. Där borde det varit mer tjejer. I Lilla Sportspegeln har vi alla möjligheter att ha en jämn fördelning, så det finns inga ursäkter.

Ishockey är däremot en lagidrott där Lilla Sportspegeln verkligen lyckats få med tjejer, trots att utövarna är få till antalet, är ishockey. Endast fem procent av de som spelar ishockey i Sverige är tjejer, men i Lilla Sportspegelns inslag är 36 procent tjejer. En hel del av dessa procent har man nog hockeyexperten Marie Lehmann att tacka för.

– Jag blir stolt och glad över att vi har så mycket damhockey; så många tjejer spelar ju inte procentuellt sett, säger Marie Lehmann.

Margareta Rönnerberg, barn- och tv-kulturforskare, framhäver vikten av att visa tjejer i lagsporter.

– Det mesta i samhället är "lagsporter". Att visa tjejer i lagsporter också är viktigt, så man visar att tjejer också kan samarbeta och ha kul ihop. Visa att man kan vara en kugge i maskineriet. Annars är det så vanligt att man visar tjejer två och två. Man bör visa att tjejer också kan vara tuffa och tacklas till exempel.

"Vi har alla möjligheter att ha en jämn fördelning, så det finns inga ursäkter"

Håkan Larsson, professor i pedagogik med inriktning mot idrott och fritidskultur, har en förklaring till varför kvinnlig individuell sport har så mycket lättare än kvinnlig lagidrott att nå upp till samma status som den

manliga.

– Individuell idrott skiljer sig från lagidrott, eftersom utövarna av lagidrotterna tävlar separat, medan de individuella stjärnorna ofta tävlar tillsammans, män som kvinnor. Friidrott, simning och tennis har gemensamma mästerskap, medan till

–Vikan inte ha med tjejer "bara för att", utan det ska vara på grund av idrotten i sig, säger Jane Björck.

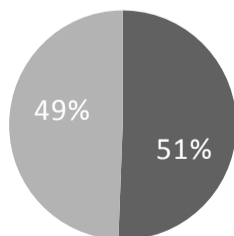
Lilla Sportspegeln är bra på att få med tjejer i lagsporter i sina reportage. Hockey är en av de sporter där tjejerna är välbevakade.

exempel fotbolls-VM i dam- och herrfotboll spelas på olika platser vid olika tidpunkter, och det gör att de skiljer sig åt mer. De ses som två helt olika företeelser.

Men i Lilla Sportspegeln pratas det inte om herr- och dam-hockey eller -fotboll. Där spelar barnen helt enkelt hockey och fotboll – killar som tjejer.

Inslag som handlar om individuell idrott (i procent)

■ Kille/killar ■ Tjej/tjejer

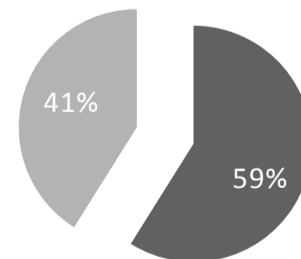

Totalt antal inslag: 324

När det handlar om inividuell idrott visar Lilla Sportspegeln upp fina siffror, och ligger på en nästintill exakt fördelning mellan killar och tjejer.

Inslag som handlar om lagidrott (i procent)

■ Kille/killar ■ Tjej/tjejer

Totalt antal inslag: 129

När det kommer till lagidrott ser siffrorna inte mycket sämre ut, med en liten övervikt för killarna.

Hälften av alla journalister i dag är kvinnor, men det finns en bransch där jämställdheten fortfarande ligger långt efter; sportjournalistiken. På Lilla Sportspegels redaktion har de kvinnliga reportrarna alltid utgjort färre än en femtedel.

– Det är skrämmande, vi ger en konstig bild av hur världen ser ut, säger Per-Olof Rydén, projektledare på Lilla Sportspegeln.

De uteblivna kvinnorna

Jane Björck, erfaren sportjournalist på SVT.

TEXT: INGRID LORD
FOTO: HANNA SANDGREN

I snart 27 år har sportprogrammet för barn, Lilla Sportspegeln, sänts i SVT. Genom åren har inte bara en mängd sporter och utövare presenterats, här har även många kända sportjournalister gjort sig ett ansikte. Från 1983, då programmet först sändes, fram till i fjol hade dock bara 11 procent av programmets reportrar varit kvinnor. Allra lägst var siffran under 1980-talet, då de manliga reportrarna utgjorde 91 procent.

En av de första kvinnor som började jobba på tv-sporten var Jane Björck. Hon påbörjade sin karriär på SVT 1987 och började nästan omgående jobba även med Lilla Sportspegeln. Än i dag arbetar hon med programmet, men nu som redaktör.

– När jag började var det ungefär en handfull kvinnliga sportjournalister före mig. Vi var sedan jättefå ganska länge, säger hon och menar samtidigt att de låga siffrorna inte är förvånande. Som skäl pekar hon på traditionen, att sportjournalistiken alltid har varit männens domän och att det fortfarande sitter i.

Den brittiske medieforskaren Raymond Boyle skriver i sin bok "Sports Journalism – context and issues" från 2006 att sportjournalistiken är en av få genrer inom branschen där kvinnor har misslyckats med att göra rejäla framsteg. Vidare menar han dock att tv:s utökade sportbevakning har öppnat dörrar för kvinnor att jobba inom denna sorts journalistik, exempelvis som presentatörer i sportsändningar.

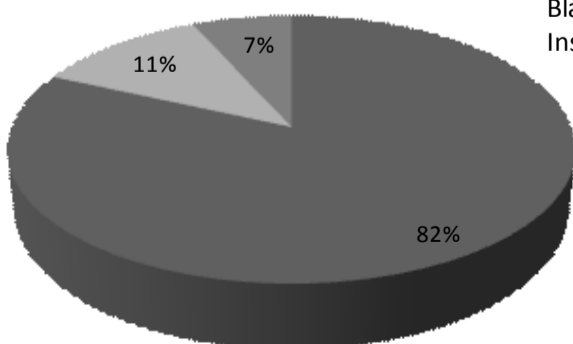
De senaste femton åren är det just detta som har hänt. Programledarna i Lilla Sportspegeln utgörs i stort sett alltid av både en man och en kvinna, aldrig längre av två män som var fallet under 1980- och delar av 1990-talet. De kvinnliga sportjournalisterna har inte bara slagit sig fram som programledare utan även som reportrar i allt högre grad, även om de fortfarande är i minoritet. Endast 17 procent av reportrarna under 2000-talet var kvinnor, vilket alltså betyder att de kvinnliga journalisterna, även om de ökar i antal, de senaste tio åren inte ens har utgjort en femtedel.

Per-Olof Rydén är sedan ett drygt år tillbaka projektledare för Lilla Sportspegeln och han blir upprörd när han ser de låga siffrorna.

– Det är skrämmande. Vi har en väldigt snedfördelad redaktion med mest svenska killar. Gå en promenad här på redaktionen så ser ni hur det ser ut!

Reportrar i samtliga inslag

■ Man/män ■ Kvinna/kvinnor ■ Blandat
Man/män: 389
Kvinna/kvinnor: 55
Blandat: 32
Inslag: 496

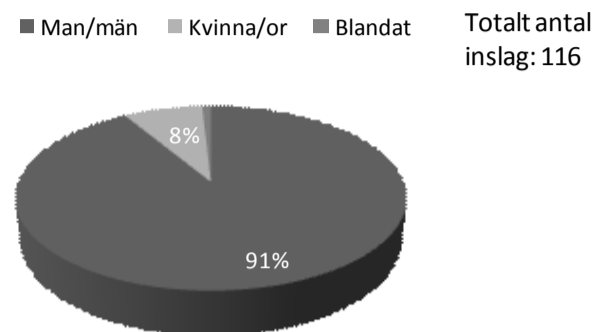

RESULTAT

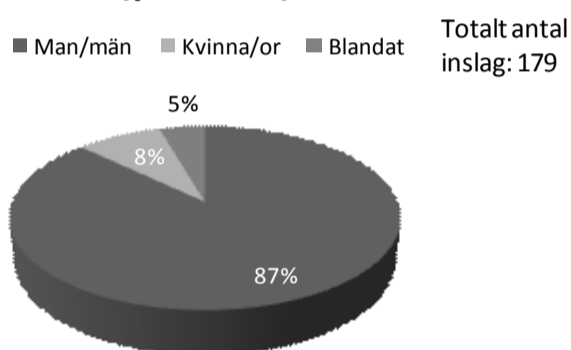

Per-Olof Rydén, projektledare för Lilla Sportspegeln. I bakgrunden skymtas tv-sportens reporter Björn Fagerlind.

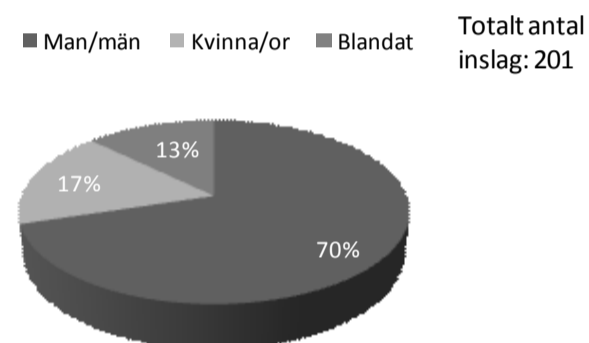
Reportrar i inslag under 1980-talet (procent)

Reportrar i inslag under 1990-talet (procent)

Reportrar i inslag under 2000-talet (procent)

Enligt Per-Olof Rydén är könsrepresentationen av stor betydelse eftersom programmet är normgivande.

– Det är viktigt för unga tjejer att se att det finns kvinnliga programledare och journalister, jag tror att det i framtiden kan påverka barnen i deras yrkesval, säger han och fortsätter:

– Med en sådan stor majoritet manliga reportrar visar vi upp en världsbild där sportjournalistik är av män för män.

En av de kvinnor som blivit framgångsrik som sportjournalist är Marie Lehmann. Hon började arbeta på SVT:s sportredaktion under det sena 1990-talet och var under flera år under 2000-talet programledare för Lilla Sportspegeln.

Marie Lehmann, tidigare programledare för Lilla Sportspegeln.

– Jämlikheten har blivit bättre de senaste åren, men på grund av traditionen har det varit flest män. Gubbar söker gubbar helt enkelt, säger hon och fortsätter:

– Det är fler tjejer nu, det är inte konstigt i dag med en kvinnlig sportjournalist. Nej, kanske är det inte konstigt att vara kvinnlig sportjournalist i dag, men Marie Lehmann tycker att det finns en skillnad i hur hon bemöttes som kvinnlig sportjournalist när hon började jobba för drygt tio år sen jämfört med hur hon behandlas nu.

– Jag kunde känna ibland att folk lyssnade mer på killarna än på mig. Det är egentligen mest nu i efterhand jag har insett det. Jag kunde säga något och sedan sa en gubbe samma sak och då lyssnade alla.

Men så är det inte i dag och Marie Lehmann påpekar att det säkerligen inte berodde på elakhet utan på en ovana och att det var något som "satt i väggarna" för att man helt enkelt var ovan vid kvinnor.

– Om det kom en ny kille skickades han ut på fotboll med en gång, medan jag fick vänta några år, säger hon och förklarar att det berodde på att "de kan väl det där, de är ju killar".

Såväl Marie Lehmann som Jane Björck vill dock understryka att det inte är könet som är det avgörande för vilka reportage som görs eller hur innehållet i dessa ser ut.

– Det handlar så mycket om personligheten, med sin blotta närvaro påverkar man reportagen eftersom varje person har sina egna erfarenheter och kontakter, säger Jane Björck och även Marie Lehmann är inne på samma spår:

– Inslaget spelar större roll beroende på vilken person som gör det, än på vilket kön reportern har. Gör man ett bra jobb kan det vara inspirerande, men det gäller alla, oavsett kön.

Jämställdhetsfrågan har diskuterats allt mer de senaste tjugo åren menar projektledare Per-Olof Rydén, men han är inte nöjd med resultaten.

– Vårt uppdrag är att beskriva världen och just nu ger vi en konstig bild av hur den ser ut, säger han och fortsätter:

– Självklart ska det vara jämt, det är ju så samhället ser ut.

– En mix är ju självklart det bästa, men kvinnliga sportjournalister ska komma in för att de är duktiga, inte för att de är tjejer, säger Jane Björck. ■

Ung och ny på jobbet

För Ida Björnstad och Patrik Syk är det viktigt att leta upp tjejer till sina reportage när de jobbar för Lilla Sportspegeln.

– Jag måste alltid tänka ett varv extra, men det får inte kännas krystat eller inkvoterat, säger Patrik Syk.

De jobbar båda på vikariat. Patrik Syk har jobbat på tv-sporten sedan i höstas, Ida Björnstad har jobbat där i tre månader. Ingen av dem har direkt hört några diskussioner på redaktionen kring frågor om jämställdhet, men anser ändå att en medvetenhet om dessa frågor självklart finns.

– Det man diskuterar är att man hela tiden letar efter kvinnliga deltagare, säger Patrik Syk.

Att arbeta för tv-sporten innebär att man även jobbar för Lilla Sportspegeln då de båda programmen har samma redaktion. Ändå är skillnaden stor mellan hur sport och kön presenteras i Sportnytt och Sportspegeln jämfört med i Lilla Sportspegeln. Medan huvudaktörerna i Sportnytt och Sportspegelns inslag är av stor manlig dominans ser siffran betydligt jämnare ut för Lilla Sportspegeln.

– Jag blir glatt överraskad över att vi ändå ligger såpass bra, säger Ida Björnstad när hon ser siffrorna som visar att huvudaktörerna har gått från att ha varit mansdominerande under 1980-talet till att på 2000-talet utgöras av en majoritet tjejer.

Patrik Syk däremot är inte lika överraskad.

– Egentligen förvånar det mig inte så mycket, det känns som en uttalad tanke att det alltid ska vara jämnt mellan könen.

Som orsak till att Lilla Sportspegeln klarar sig så mycket bättre än resten av tv-sporten pekar de båda på det faktum att tv-sporten handlar om händelseidrott. Detta innebär att redaktionen tvingas nyhetsvärdera och då blir det svårare att vara helt jämställd.

– Det är lättare på Lilla, för där finns ingen redovisningsplikt och publiken ställer inte samma krav, förklarar Patrik Syk och får medhåll av sin kollega:

– Där är inga deltagare på elitnivå heller.

Både Patrik Syk och Ida Björnstad berättar att de tänker mycket på att det ska vara jämnt mellan könen när de går ut och gör sina reportage.

– Lilla är ju igenkännings-tv till stor del. Man vill se andra som håller på med samma idrott som en själv, säger Patrik Syk och påpekar att tv har stor makt men framför allt är påverkande och inspirerande.

– Ja, det är viktigt att visa många sporter och att våga gå över gränserna, fyller Ida Björnstad i och berättar att hennes lillasyster som barn fick spela hockey i ett killag eftersom det inte fanns något tjejlag.

– Tjejer som till exempel vill spela amerikansk fotboll ska inte bli osynliga. Det är viktigt att ta det här på allvar, och det tycker jag att vi är duktiga på!

När Patrik Syk är ute och jobbar brukar han alltid välja någon att följa direkt, om denna person sedan vinner eller inte är inte relevant för historien.

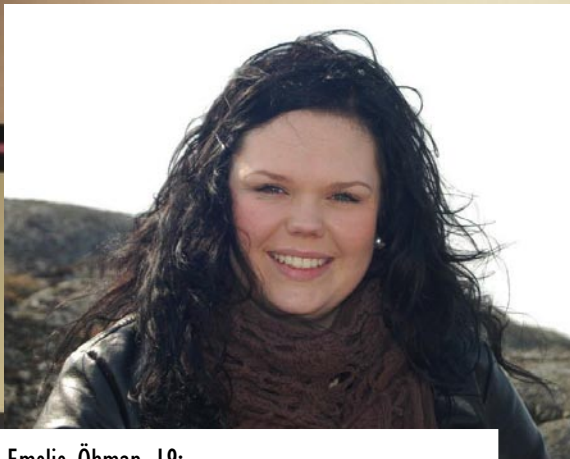
– Men det gäller att hela tiden tänka ett steg extra, för det är lätt och bekvämt att ta den som syns och hörs mest – och det är killarna. Det är viktigt att det är jämnt eftersom publiken är jämn, förklarar han och får medhåll av Ida Björnstad:

– Ja, man känner inte igen sig annars och redaktionen blir allt mer medveten om dessa frågor.

– Sen vill man inte bara visa upp vinnare heller, säger Patrik Syk och fortsätter:

– Vi är inte där för att visa upp resultat, utan för att visa en händelse.

– Ja, fyller Ida Björnstad i, eller för att visa en dröm. ■

Emelie Öhman, 19:

– Jag spelade handboll och Lilla Sportspegeln kom och gjorde reportage om ett av vår förenings lag. Laget hade inte vunnit en enda match, och det hade inte laget de mötte heller.

Daniel Bänkestad, 23:

– Jag och mina kompisar skickade in en egen sport till programmet. Vår sport hette "Pingstuds" och gick ut på att göra mål på garderobsdörrarna hemma i hallen med en pingisboll. Vi kröp runt på knä och använde handflatorna som klubbor.

Vad minns du av Lilla Sportspegeln?

Gustav Calson, 26:

– Det bästa med Lilla Sportspegeln var Tom och Jerry, och varje gång jag såg på Sportnytt väntade jag på att det skulle komma även där. Jag trodde det var samma program och varje gång blev jag lika besviken.

Kajsa Lindelöw, 25:

– Jag minns tävlingen, de fyra hålen man skulle kasta bollar i. Jag minns också alla teckningar som barnen skickade in till tävlingen.

Källor:

Sport Tracking 2008, TV-sportåret i siffror, Riksidrottsförbundet, 2008

Creedon, Pamela (red) (1994): *Women, media and sport: Challenging Gender Values*. Sage Publications.

Fuller, K Linda (red) (2006): *Sport, rhetoric and gender – Historical perspectives and media representations*. Palgrave Macmillan.

Gunther, Barrie; McAleer, Jill (1997): *Children and television – second edition*. Routledge.

Det enda jämställda

Lilla Sportspegeln har en mycket jämnare könsrepresentation än den övriga sportrapporteringen i Sverige. Visst dominerar killarna en aning, men inte i närheten av vad männen gör i till exempel Aftonbladets sportbilaga eller i Sportnytt. Lilla Sportspegeln är helt enkelt ett sportprogram i särklass.

Sporten i tv, radio och tidningar är till största del en manlig arena. Många forskare menar att idrott är en manlig domän där kvinnor fortfarande är det avvikande könet. Männen är i centrum och kvinnorna marginaliserar. Denna genusordning hjälper sportrapporteringen till att reproducera (Ringfjord, 2006). Creedon (1994) skriver att media genom att visa mycket fler män än kvinnor i sporten skapar ett intryck av att kvinnor är frånvarande i idrotten. Och visst är massmedialt utrymme ett mått på värde. När man dessutom benämner kvinnoidrott som "damfotboll" och "damhockey" är det en tydlig markering att kvinnoidrott är avvikande från mansidrotten. Riksidrottsförbundets siffror över hur många som är aktiva medlemmar i idrottsföreningar i Sverige visar att 43 procent av alla aktiva medlemmar i idrottsföreningar i Sverige är kvinnor. Och det enda programmet som bevisat är duktiga på att visa denna fördelning är Lilla Sportspegeln.

Lilla Sportspegeln har under hela programmets livslängd haft sammanlagt 44 procent tjejer och 52 procent killar som huvudaktörer i reportage och intervjuer. Dock har den jämna könsrepresentationen inte varit

konstant. Killarna var i större majoritet under programmets första år och antalet tjejer har ökat med tiden. Under 2000-talet var tjejerna i majoritet.

Trots att det inte varit jämnt samtliga år visar dessa resultat en enorm skillnad jämfört med sportjournalistiken i stort där männen dominerar över kvinnorna i utrymme, som siffror från bland annat Riksidrottsförbundets mätningar visar (där kvinnosport upptog 33 procent av sporten i SVT, TV3, Tv4 och Kanal 5, år 2008).

Då det är samma redaktion som gör all sport i SVT kan man alltså dra slutsatsen att någonting är annorlunda i tänket när reportrarna jobbar för Lilla sportspegeln. Anledningen till att Lilla Sportspegeln har en sådan mycket jämnare fördelning när det gäller huvudaktörer handlar enligt redaktionen själva om nyhetsvärdering. När det handlar om inslag till Sportspegeln eller Sportnytt värderas de största sporthändelserna högst, då man antar att dessa intresserar publiken mest, och inte allt för sällan är dessa inom mansidrotten.

– Det blir svårt att vara helt jämställd för man måste förhålla sig till sin publik, säger Patrik Syk, reporter på tv-sporten samt Lilla Sportspegeln.

I Lilla sportspegeln behöver man inte tänka på nyhetsvärdering på samma sätt som i den övriga sporten, eftersom det är ett magasin och inte ett nyhetsprogram. Walter Lippman skrev 1924 att det viktigaste för en nyhetsjournalist när nyheter ska väljas ut är föreställningen om att nyheten är intressant för publiken (Hadenius, Weibull, Wadbring, 2008). Lilla Sportspegeln behöver inte göra samma nyhetsvärdering. Dock finns alltid ett medvetet urval när det handlar om att välja aktörer och ämne till reportage och intervjuer. De flesta vi pratat med på redaktionen anser att det är viktigt att det är jämnt mellan könen eftersom barnen

Foto: Hanna Sandgren

Ringfjord, Britt-Marie (2006): *Fotboll är livet – En medieetnografisk studie om fotbollstjejer och TV-sport*. Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds universitet

Werner, Anita (1997): *Barn i tv-åldern*. Studentlitteratur.

Hadenius, Stig & Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela (2008): *Massmedier – Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, Albert Bonniers Förlag.

sportprogrammet

som tittar ska kunna känna igen sig. Barnen ska kunna se andra barn, av båda könen, idrotta och bli inspirerade att prova själva. Flera på redaktionen säger att Lilla Sportspegeln har en jämnare könsfördelning eftersom det inte finns någon anledning att inte ha det. Man behöver inte ta hänsyn till vad man anser vara publikmäsigt mest intressant på samma sätt som i Sportspegeln. I Lilla Sportspegeln finns ett annat urvalstänk där man lika gärna kan ta en kille som en tjej, eftersom det handlar om barnen som utövare, inte deras prestationer.

Då man räknar totala antalet aktiva personer i Lilla Sportspegeln liknar könsfördelningen de undersökningar som gjorts om sportrapporteringen i allmänhet i Sverige. Killarna är i stor majoritet i förhållande till tjejerna; två tredjedelar är killar och en tredjedel är tjejer. Killarna har under samtliga år varit fler än tjejerna. Dock kan dessa resultat lätt förklaras med den stora övervikten av manliga reportrar i programmet. Då antalet kvinnliga reportrar somliga år varit en nål i en höstack på Lilla Sportspegeln-redaktionen har de såklart dragit ner antalet tjejer som aktiva personer. På Lilla Sportspegels redaktion hävdar man att det är viktigare att könsfördelningen bland de barn som medverkar är jämn än att den bland reportrarna är det.

– Det viktigaste är att barnen är jämnt uppdelade, inte att programledarna är det, säger Jane Björck.

Av reportrarna i Lilla Sportspegeln har 82 procent varit män och 11 procent (7 procent blandade reportrar) varit kvinnor i vårt material. Det är en rejäl underrepresentation av kvinnor. Eftersom Lilla Sportspegeln och resten av tv-sporten har samma redaktion kan man anta att samma underrepresentation av kvinnor som reportrar funnits i båda programmen. När Jane Björck började på 80-talet var det en handfull kvinnliga journalister på tv-sporten och under en lång tid förblev det fortsatt få kvinnliga kollegor. Marie Lehmann menar att på grund av traditionen i yrket har det varit flest män på redaktionen. Raymond Boyle (2006) skriver att det är ett stort problem för underrepresentationen i kön i sportrapportering att få kvinnor är involverade i pro-

duktionen av sportjournalistik.

Vissa forskare, till exempel ovan nämnda Boyle hävdar att kvinnliga journalister ofta bevakar kvinnliga idrottsutövare. Då de kvinnliga reportrarna är 11 procent av reporterskaran i Lilla Sportspegeln och tjejer som huvudaktörer är 44 procent kan detta inte vara en tydlig uppdelning i Lilla Sportspegeln.

Manliga reportrar gör också reportage om kvinnliga utövare och kvinnor gör om manliga. Kvinnor gör dock oftare inslag om tjejer än killar och manliga reportrar gör oftare inslag om killar än tjejer.

Att ha en jämn könsrepresentation bland programledarna har Lilla Sportspegeln varit bättre på än vad gäller könsfördelningen bland reportrarna. 58 procent av programmen har haft en kvinnlig programledare ensam eller tillsammans med en man. Boyle (2006) skriver att då tv utökade sin bevakning av sporten öppnades nya dörrar för kvinnor att jobba inom denna sorts journalistik. Kvinnor var och är fortfarande oftare programledare och presentatörer än reportrar. Dessa drag kan man alltså se även i Lilla Sportspegeln.

Det finns traditionella manssporter och traditionella kvinnosporter. Creedon (1994) skriver att i kvinnoidrottens barndom ansågs det vara mer passande för kvinnor att tävla i sporter där genusrollerna utmanades så lite som möjligt. Kvinnor kom då att synas i individuella sporter med så lite kroppskontakt som möjligt. Detta lever kvar i sportrapporteringen än idag. Lilla Sportspegeln har under åren gått över gränserna för de traditionella mans- och kvinnosporterna. Tjejer är med i hockeyavsnitt redan på 80-talet. Killar syns i

Foto: Hanna Sandgren

gymnastik. På senare år har dessutom dessa "normbrytande" aktörer förekommit utan kommentarer som tydliggör att killen som sysslar med ridsport är den enda i stallet eller att tjejer som spelar bandy är annorlunda. Vad gäller lagsport och individuell sport handlar 60 procent av avsnitten om lagsport om killar och 40 procent om tjejer. I avsnitten om individuell idrott är siffrorna ännu mer jämna, 51 procent killar och 49 procent tjejer. Detta är en skillnad mot sportrapporteringen i stort samt litteraturen om denna. I den övriga sportrapporteringen syns kvinnor oftare i individuell idrott och sällan i lagsport. Margareta Rönnberg menar att det är viktigt för tjejer att se andra tjejer och kvinnor i lagsport i media:

Det borde synas mer kvinnor i lagsport. Hela livet är en lagsport. Det är viktigt att tjejer ser att de också kan vara med och ta plats i lagsporter. Se att de kan samarbeta och vara en kugge i maskineriet.

Barnen får alltså se andra barn av båda könen utföra de flesta slags idrotter, både individuella sporter och lagsporter. Genusnormerna som finns inom idrotten är ingenting som Lilla Sportspegeln låter stå ivägen. Håkan Larsson berättar att det finns en gräns för vilka idrotter som är socialt acceptabelt i samhället för tjejer och killar att utöva. Ringfjords (2006) teori att det finns normer i samhället där mäns idrott är den rådande normen och kvinnor den avvikande är heller inte någonting som går att applicera på Lilla Sportspegeln. Stereotyp rapportering som till exempel tas upp i Sports, rhetoric and gender är inte heller något problem i Lilla Sportspegeln. Fokus ligger på barnen som idrottare till 96 procent. 98 procent av huvudaktörerna får dessutom uttala sig om sin idrott.

Om SVT har ett ansvar att visa lika mycket tjejer som killar i sportrapporteringen är en annan fråga, men vi kan utgå ifrån att Lilla Sportspegeln, som all media, mer eller mindre påverkar tittarna. De flesta forskare inom området är överens om att tv är en del där barn lär sig beteenden och värderingar under sin uppväxt. Anita Werner (1997) skriver att barn ofta nämner mediepersoner av samma kön som de själva på frågan vem som är deras förbild. Barn lär sig om livet av personer och berättelser i tv, det är en källa till inläring som alla andra (Gunther & McAleer, 1997).

Det barnen ser på tv spelar alltså roll för deras verklighetsuppfattning och hur de kommer att göra sina val i livet. Ann Katrin Agebäck på Medierådet säger att tv är en stor del av barnens vardag idag och därför är en stor påverkansfaktor. Olika barn påverkas olika mycket, men det spelar alltså roll för barn vad som visas i Lilla Sportspegeln. Att utelämnat tjejer i till exempel hockeyrapporteringen visar barnen att kvinnor inte spelar hockey. Detta scenario är inte verklighet i Lilla Sportspegeln. Här finns en jämn könsfördelning bland aktörerna i inslagen och det är långt ifrån en uppdelning mellan manliga och kvinnliga idrotter. Aktörerna är idrottare och fokus ligger på deras utövande, ingenting annat. Barn som tittar på Lilla Sportspegeln blir alltså serverade en verklighetstrogen bild av idrottens värld, där både tjejer och killar sysslar med alla sorters idrotter. Mils långt bättre än all annan svensk sportrapportering och samtliga teorier om nyhetsvärdering inom sporten i media. Här har redaktionen att lära av sig själva. Stolpe in.

**Sara Karlsson
Ingrid Lord
Hanna Sandgren**

Sagt i Lilla Sportspegeln

FOTO: SVT

"Kände du då att nu har pappa kört mig såhär långt, nu måste jag vinna?"

Reporter till liten kille från Boden som spelar tenniscup i Båstad.

Reporter: "Har du några idoler?"

Hockeykille, 8 år: "Ja, tre styckna, men jag vet inte vad de heter."

10-årig tjej: "Jag brukar träna genom att hjälpa pappa att bära in ved."

Reporter: "Är det bra träning?"

10-årig tjej: "Ja, det säger i alla fall pappa."

Reporter till 12-årig basketspelare:

"Hur beskriver du din spelstil?"

12-åringen: "Rätt så divig."

Reporter: "Vad har du för taktik?"

7-åring: "Jag vet inte ens vad taktik är."

Reporter till Therese Alshammar: "En simmare, det måste vara en mycket speciell sorts människa, tjurig, ganska självupptagen. Umgås ni ens? Bråkar ni inte hela tiden och säger 'ne-e det där är min bulle.'"

En Djurgårdssupporter och en AIK-supporter på 14 år intervjuas.

Reporter: "Du hejar på Djurgården och du på AIK. Känner ni att ni hatar varann för det?"

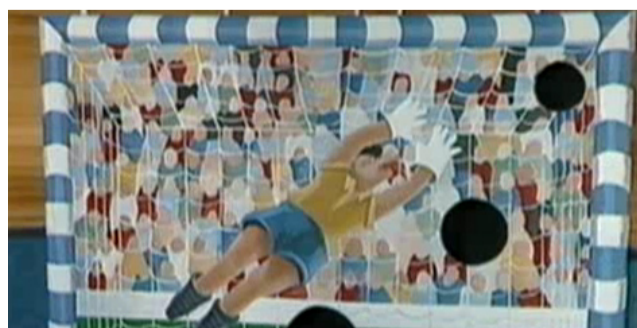

Reporter; "Varför tycker du det är kul att spela hockey?"

10-årig pojke: "För att jag får beröm av pappa."

Reporter: "I år har de inte vunnit en enda match. Förklaringen är svår att säga, men de har i alla fall inte tränat för mycket."

Reporter om Söders BKs basketpojkar:

"Alla är välkomna i laget, oavsett om man är lång eller kort, svensk eller turk."

"Han är en feg 14-åring som är charmigt klumpig"

Reporter om en häcklöpare.

"Hon hujade mest runt på plan och var aldrig till någon nytta för laget"

Reporter om tjej som slutat med fotboll för att börja med gymnastik.

Reporter till det förlorande hockeylaget: "Är ni såhär dåliga?"

Redaktionen har att lära av sig själva

Lilla Sportspegeln är en journalistisk produkt och inget annat sportprogram kan skryta med en så jämn könsfördelning. De är inte perfekta för på många punkter finns fortfarande mycket kvar att göra. Ett exempel är bristen på kvinnliga reportrar, som också drar ner det totala antalet kvinnliga aktörer i programmet. Men det viktigaste i slutändan är ändå barnen och hur de framställs och där är Lilla Sportspegeln framstående. Resultaten är bra och väntade från vår sida. Snarare än att imponeras av de jämna resultaten bland huvudaktörerna i inslagen, hade vi blivit förvånade och upprörda av något annat resultat. Som så många på redaktionen har påpekat behöver man i Lilla Sportspegeln inte ta samma hänsyn till nyhetsvärdering och att därför inte ha en jämn fördelning

De som ska inspireras är barnen, lika många tjejer som killar. Och då ska det vara jämnt.

utan att inspirera och visa barns idrottande. De som ska inspireras är barnen, lika många tjejer som killar. Och då ska det vara jämnt.

Huruvida sportjournalistik ska skildra verkligheten fullt ut eller inte är en vattendelare inom yrkeskåren. Det kan tyckas självklart att svara ja på den frågan,

men sanningen är inte alltid så enkel. Lilla Sportspegeln har en betydligt högre andel tjejer i sina hockeyreportage än det finns tjejer som spelar hockey. Här har man alltså valt att inte spegla verkligheten fullt ut, utan att istället verka inspirerande och gränsöverskridande. Men då sportrapporteringen skapar intresse hos allmänheten är det önskvärt att jobba på det sättet. Speciellt i ett program som till största delen ska inspirera barn till eget idrottande.

Sporten rapporterar om det folk vill ha, men vill inte folk också ha det som media rapporterar om?

Skulle då den övriga sportrapporteringen kunna lära sig av Lilla Sportspegeln? Både ja och nej. Den övriga sporten i medierna är nyhetsfokuserad och ska skildra de sporter som har störst allmänintresse. Som det ser ut idag finns det ett större intresse för herrfotboll än damfotboll. Det är alltså upp till sporten i medierna att visa det publiken vill ha. Annars sviker publiken och byter kanal.

Å andra sidan kan man fråga sig vad som kommer först – publikens intresse eller medial uppmärksamhet? Sporten rapporterar om det folk vill ha, men vill inte folk också ha det som media rapporterar om? Som exempel kan nämnas curling, som länge var en sport som gick de flesta förbi. Under vinter-OS för ett antal år sedan valde SVT, kanske tack vare de svenska

Foto: Hanna Sandgren

framgångarna, att sända många matcher och satsa på en pedagogisk och kvalitetfylld rapportering, vilket förde in curlingen i de svenska vardagsrummen. Media hade på så sätt skapat ett intresse för en sport som tidigare hade stått utanför rapporteringen. Intresse handlar inte heller bara om nivån på prestationerna. I sådana fall hade ingen behövt titta på Allsvenskan, eftersom La liga är så mycket bättre. Men sportintresse handlar också om en kultur med traditioner och denna har alltid dominerats av män. Allsvenskan är populär för att det någon gång har byggts upp ett intresse kring det. Man kan inte vara intresserad av någonting som man inte vet någonting om. Medierbetsätter en makt att påverka vad vi uppfattar som viktigt och intressant och med stor makt följer även ett stort ansvar.

Om sportnyheterna på samma sätt valde att rapportera mer om idrotter med kvinnliga utövare skulle det kunna få samma effekt. Ökad medial uppmärk-

samhet leder till ett ökat allmänintresse, vilket i sin tur motiverar en fortsatt medial bevakning av sporten. Ofta är det svenska framgångar som fungerar som en startmotor för en bevakning av sporten, och när det är tillräckligt inrotat hos folket stannar sedan intresset kvar. Det gäller bara att sätta bollen i rullning.

Så: ja. Det hade varit önskvärt om den övriga sportrapporteringen i Sverige kunde lära sig av Lilla Sportspegelns jämna könsrepresentation. Det en svår balansgång mellan rotat publikintresse och verklighetsspeglning. Damidrotten kan dock aldrig bli lika intressant som herridrott om inte medierna tar sitt ansvar och ger den samma utrymme. Men det är en övergång som måste bli smidig.

Sara Karlsson, Ingrid Lord, Hanna Sandgren

Betraktelserfrån endag på Lilla Sportspegeln...

Klockan är strax efter tio på måndagsmorgonen och det är dags för morgonmöte. Den lilla redaktionen, bestående av max tio personer, främst tjejer, sitter bakom datorskärmar och i soffan. Redaktör Jane Björck håller i mötet. Kvällens program ska handla om Paralympics och de har två helt grymma reportage. Jane Björck går igenom inslagen mer i detalj medan medarbetarna ömsom lyssnar, ömsom knappar på datorerna eller dricker kaffe. Det dricks mycket kaffe just nu, och en och annan frukostmacka med kalvkorv slinker diskret ner.

Väggen pryds av tavlor på vackra intervjuer i olika OS-orter samt en och annan bild på redaktionen. De sitter inte direkt avskärmade eller ifred. Bakom ryggen löper en avgränsningsvägg och bakom den har snart gänget bakom Fotbollskväll anlänt.

På en koffert bredvid datorerna står ett slitet och välnött blått bordshockeyspel där Sverige möter Finland. Vem som brukar vinna framgår inte. Bakom datorerna finns två röda soffor och en TV-bänk med dvd, video och tjock-TV. Här kan man välja bland filmer som Mulan, Djungel-George och Den galne professorn. Vi tittar inte på någon.

Efter morgonmötet börjar redaktionen arbeta för fullt. De sitter alla mitt emot varandra med varsin dator. Tillsammans går de igenom dagens program, där Jane Björck och programledare Cecilia Ingman har ledande funktioner. Det diskuteras vilka kläder Ingman ska ha under sändningen och vilka gäster som ska komma till studion.

Lika varmt som det är i redaktionsrummet, lika varm är stämningen hos redaktionen. Det är mycket skratt och mycket kaka, Jane Björck har minsann fått tag i några överblivna bullar som ställs ut på bordet till allas glädje. Mest syns och hörs Björck som ser till att humöret hela tiden är på topp.

Vi får en rundtur till resten av tv-sportredaktionen som sitter en bit längre in. Här skimtar inte bara kända ansikten som Björn Fagerlind och André Pops förbi, utan även den gamle stofilen Bo A. Orm som har fått en bra och central plats på en hylla. Han är lång, nästan två meter, och halvdåsar när vi går förbi. Längre bort finns redigeringsrummen och här redigeras det sista inför kvällens sändning. Redigeraren arbetar med programmet Avid och vi känner alla en kall kår krypa längs med ryggraden.

Inne i redigeringsrummet hittar Jane Björck sin gamle vapendragare Jens Lind och eftersom hon inte förväntat sig att han skulle arbeta i dag blir hon mycket glad.

Rundturen fortsätter ner till flera olika inspelningsstudior. I den största monteras Let's Dance ner, och i tv-sportens är Lilla Sportspegeln redan framplockad. Vi tar lite bilder på oss själva i olika situationer och förundras över att det kan finnas så många lampor i ett och samma rum.

Tillbaka uppe på redaktionen igen och lunch har passerat. Dagens gäster har anlänt till studion och programledare Cecilia Ingman går igenom med dem vilka frågor hon tänker ställa och vad hon kommer säga. Vi tilldelas varsin Lilla-T-shirt och beundrar den enorma garderob fullproppad med kostymer och andra outfits som gömmer sig en bit in på redaktionen. Tydligt har inte alltid programledarna sina egna kläder får vi veta, utan de lånar dem här.

Fler och fler kända ansikten tittar förbi. Mats Nyström på Fotbollskväll står och småboxas med en kollega ett tag, därefter tar han en kaka, han tar två.

Vid femtiden är det dags för provsändning och vi sitter med i studion, på trappan precis under hålen där de tävlande brukar kasta sina bollar. Men det finns inga tävlanden idag, den delen av programmet spelades in några dagar tidigare.

När torrsändningen är klar är det dags för fika. Ett långt bord är fulldukat med smör, bröd, ost, frukt, morot- och gurkstavar och lösgodis. Godiset ska man ta med en sked, det är lite problematiskt, men vad gör man inte. En dam har ansvar för fikabordet och som hon fyller på det! Osten hinner bara få minsta antydning till kalkbacke innan hon är framme med en ny. Nytt kaffe, mer dricka, mer bröd. Stämningen som innan torrsändningen varit lite upptrissad är nu mer avslappnad och pratsam. Programledare Ingman är lite nervös, det här är bara hennes tredje gång, men vi försäkrar henne om att det såg jättebra ut. På tv:n visas närbilder på skalbaggar och andra insekter och en del redaktionsmedlemmar sitter ner och tittar. Snart är det dags för livesändning och den tidigare så synliga Jane Björck har försvunnit in i kontrollrummet. Vi får än en gång vara med under sändningen och hoppar nervöst till när en kameraman råkar snubbla till på en sladd. Men det går bra, både för kabelmannen och för alla andra. Efter sändningen verkar alla glada och fulla av en "yes nu är det över!"-känsla, och tröttast av alla är vi tre.

Vi tackar för oss, hämtar våra grejer och promenerar hem i vinterkvällen.

Ingrid Lord

Foto: Hanna Sandgren

Arbetsrapport

Stolpe in

Sara Karlsson: guskarsae@student.gu.se

Ingrid Lord: guslord58@student.gu.se

Hanna Sandgren: gussandha@student.gu.se

Journalistprogrammet, termin 3, JMG, Göteborg

Handledare: Britt Börjesson

Innehållsförteckning

1. Frågeställning.....	3
2. Metod och material.....	3
2:1 Den kvantitativa delen.....	3
2:1:1 Urval.....	3
2:1:2 Kodning och kodschema	3
2:1:3 Definitioner	4
2:1:4 Problem med kvantitativt material och vår metod.....	5
2:1:5 Begränsningar.....	6
2:2 Den kvalitativa delen	6
2:2:1 Intervjuer.....	6
3. Referenser/källor.....	7
3:1 Muntliga källor.....	7
3:2 Skriftliga källor.....	8
3:3 Om våra källor.....	9
3:4 Problem med källor.....	9
4. Tidsplan.....	10
5. Arbetsfördelning.....	11
5:1 Kodningsarbete.....	11
5:2 Texter.....	11
5:3 Genomförda intervjuer.....	12
5:4 Bilder.....	12
6. Målgrupp.....	12
7. Framtida forskning.....	12
8. Bilagor.....	13
8:1 Bilaga 1 – Kodschema.....	14
8:2 Bilaga 2 – Vilka avsnitt vi sett och vem som kodat vad.....	16
8:3 Bilaga 3 – Tillstånd att använda SVT:s bilder.....	17
9. Abstract.....	18

1. Frågeställningar

I början av vårt spånande inför granskningen var vi intresserade av att undersöka inte bara könsrepresentationen i programmet, utan även etnicitet och funktionsnedsättning. Att granska mångkulturalism och etnicitet i programmet hade varit väldigt intressant, men vi kände oss lite begränsade i frågan om etnicitet. Var dras gränserna för vilken etnicitet en person har? I vilket fack hamnar adopterade eller barn som är födda i Sverige av utländska föräldrar? På grund av att etnicitet är ett så svårdefinierat begrepp valde vi därför att rikta in oss på endast könsrepresentationen. Inom detta ämne torde det även finnas mycket forskning och litteratur att ta del av. De frågeställningar vi bedömde vara mest intressanta var följande:

Hur ser könsfördelningen ut i programmet?

a) bland medverkande?

b) bland reportrarna?

I vilka sporter visas tjejer och killar och vilka roller har de?

Hur har diskussionerna på redaktionen kring jämställdhetsfrågor?

2. Metod och material

2:1 Den kvantitativa delen

2:1:1 Urval

Den största delen av vår undersökning bestod av en kvantitativ innehållsanalys. Det var den centrala delen i vårt arbete, och den del som fick ta mest tid. Vi valde att koda 122 avsnitt från hela den period Lilla Sportspegeln sänds, 1983-2009. Detta för att få ett brett statistiskt underlag att arbeta med och för att kunna se en eventuell förändring över tid. Den urvalsmetod vi använde oss av för att täcka hela perioden var att ta det första avsnittet från varannan månad över hela tidsperioden. Under sommaren hade Lilla Sportspegeln uppehåll, och höststarten varierade mellan att inträffa i augusti och september. Detta gjorde att vi totalt kunde täcka alla årets månader utom juli, och vi riskerade då inte att missa eller ge oproportionerligt mycket uppmärksamhet åt vissa händelser som alltid inträffar vid samma tid, som till exempel slutspel i elitserieishockey, Lidingöloppet eller OS. Eftersom Lilla Sportspegeln började sändas 1983 har vi färre program från 1980-talet än från 1990- och 2000-talet. Vi har bara ett avsnitt från 1983, eftersom programmet började sändas i september. Vi hade beställt ytterligare ett (från november), men detta program bröt mitt i och det vi beställde i efterhand hann vi inte se. Från 1980-talet har vi kodat 31 avsnitt, från 1990-talet 46 och från 2000-talet 45. Detta resulterade i att vi sammanlagt undersökte 122 avsnitt. Dessa 122 programmen resulterade i 496 inslag, vilket vi ansåg vara ett adekvat underlag att koda.

En fullständig förteckning över kodade avsnitt finns som bilaga.

2:1:2 Kodning och kodschema

(Vecka 10:) Vi började med att tillsammans titta på ett avsnitt av Lilla Sportspegeln på SVT-play för att kunna ha en bra bas inför utformandet av kodschemat. Vi noterade hur vi skulle kunna lägga upp det och hämtade inspiration från tidigare projektarbeten där TV-material

kodats utefter könsrepresentation (bland annat *Kontring* från hösten 2009) och Kent Asps *Mångfald och kvalitet. Public service-TV 1998-2006 – en utvärdering*, från 2007 som gjordes på uppdrag av Granskningsnämnden.) Vi sammanställde ett kodschema som vi sedan använde för att provkoda tre avsnitt tillsammans. Provkodningen visade sig vara mycket bra eftersom vi snabbt fick en överblick över vad som fungerade att ha med i kodschemat. Vi kunde även se till att vi hade samma syn på definitionen av våra variabler, och att vi bedömde inslagen på ett liknande sätt. Vissa revideringar gjordes i kodschemat efter denna första provkodning, och sedan kunde det användas till vårt egentliga kodningsarbete. Vi delade upp materialet emellan oss, men satt sedan tillsammans och kodade i samma rum på biblioteket med våra laptops i knäna, så att vi hela tiden hade varandra att fråga om något skulle vara oklart, eller vi behövde diskutera definitionerna igen. Mycket viktigt under kodningsarbetet var ju att vi bedömde varje aspekt av inslagen på samma sätt.

För att bestämma vilka sporter vi skulle ha med som kategorier utgick vi från en lista på Riksidrottsförbundet över alla sporter. Under kodningsarbetet fick vi många gånger lägga till nya sporter på vårt kodschema, till exempel beachvolleyboll. När vi sedan la in resultaten i SPSS valde vi att slå samman alla sporter som endast förekom en gång under kategorin ”övrig sport”. Därför blev denna kategori ganska stor. Kodningsarbetet tog cirka två veckor.

2:1:3 Definitioner

För att se till att vi hade samma syn på det material vi kodade, och att vi bedömde det likvärdigt, båda vad det gällde vilket material vi kodade och hur vi kodade det, utarbetade vi en hel del definitioner. Dessa definitioner växte fram och utvecklades under provkodningen.

Kodning av huvudaktörers roll, kön, om han/hon får uttala sig, huvudsaklig sport, reporter

Inslag längre än 30 sekunder

Studiointervjuer längre än 30 sekunder

Som handlar om minst en människa

Ej puffar

Ej tävlingar

Ej referat eller telegram

Ej löst studiosnack

Ej inslag där fokus ligger på bollar, hjälmar eller klubbor (där människor endast kommer med i bakgrunden)

Ej trix till musik

Om inslaget delats upp i två delar, t.ex. då en intervju kan löpa mellan reportagen under ett helt avsnitt, sätter vi ihop dessa och kodar dem som ett inslag.

Kodning av aktiva roller i programmet

I varje program/avsnitt räknar vi representationer av killar och tjejer.

Att ha en aktiv roll definierar vi som att personen har en roll i programmet och att han/hon uttalar sig.

Som aktiv roll kan man vara med i reportage, tävlande, reporter, programledare, huvudaktör eller aktör på annat sätt. Det krävs alltså mer än att personen omnämns i förbifarten.

I varje avsnitt räknas även reporter/programledare in som aktör. Då programledaren håller en studiointervju räknas han/hon som en reporter, vilket gör att han/hon kan räknas som både

aktiv och som reporter.

Ex: Lisa rider ponnyhästar och intervjuas av Henrik. Lisas pappa intervjuas om Lisas tävlande.

Aktiva personer: 1 tjej, 2 killar

Om Henrik sedan är reporter i nästa inslag räknas han återigen som en aktiv person, vilket medför att han kommer att komma med i statistiken två gånger. Vi valde att göra så eftersom vi anser att reportern får mycket plats, och bör räknas in i varje inslag. Hade varje enskild reporter räknats en gång hade det inte visat hur mycket plats de får.

Ex: Christer intervjuar Anna och Kerstin i studion.

Aktiva personer: 2 tjejer, 1 kille

Om Christer sedan har ytterligare en intervju i studion räknas han återigen som aktiv i och med den intervjun.

Skulle det vara så att ingen studiointervju förekommer räknas programledaren in i aktiva personer, men då endast en gång och då i egenskap av att vara programledare.

Tävlanden

Tävlingar räknas inte med i kodningen förutom att vi räknar de tävlanden samt eventuell extra tävlingsledare (ytterligare en programledare) till listan över aktiva personer.

Ex: Programledarna Christer och Artur håller i en tävling mellan barnen Nils och Annelie. Christer är programledare för hela programmet och räknas därför under tävlingsdelen inte med igen som aktiv roll om han har räknats tidigare i programmet.

Tävlande

Vi räknar också på sidan av allt annat hur många killar respektive tjejer som är med och tävlar i programmen. Detta kallar vi för en sidovariabel, eftersom vi här inte kodar utan bara räknar antalet.

Själva tävlingsmomentet valde vi att inte räkna som ett inslag och därmed inte heller de medverkande som huvudaktörer. Orsaken till detta är att vi inte anser själva tävlingsdelen vara en journalistisk produkt och dessutom går vissa år vinnaren av programmets tävling vidare till en ny tävlingsomgång i ett nytt program. Genus i tävlingsdelarna kan därmed inte riktigt kontrolleras och det blir svårt och ointressant att göra en utvärdering av detta.

2:1:4 Problem med kvantitativt material och vår metod

När vi började gå igenom materialet som vi beställt från Kungliga biblioteket i Stockholm upptäckte vi att vissa avsnitt innehöll fel. En del bröt mitt i programmet, och i vissa sändningar hade Lilla Sportspegeln fallit ur tablån till förmån för något extrainsatt som till exempel en tennismatch.

Vi valde då att beställa nya avsnitt från KB för att ersätta bortfallet, men de kom så sent att de inte hann komma in i det statistiska materialet. Det rörde sig om sex avsnitt.

Ett annat problem som upptog mycket tid var att filnamnen på cd-skivorna inte alltid överensstämde med de filnamn vi fått via e-mail i samband med beställningen. Detta gjorde att det var så gott som omöjligt att veta vilket avsnitt vi tittade på, både vad gäller år och datum. Vi fick därför gå in och kolla på vår beställning igen och insåg att varje program

kunde ha tre olika filnamn på cd-skivan. Det tog nästan en dag att bara "lokalisera" vilket avsnitt som hade sänts vilken dag.

Vi upplevde inga direkta problem med vårt val av metod. Ett problem med den kvantitativa metoden skulle kunna vara att det är svårt att få respons på det man kommer fram till. Det är bara siffror och statistik och man måste själv dra sina slutsatser utifrån detta. Dock tycker vi att vi förekom detta problem då vi genomförde intervjuer med redaktionen, varav många av dess medarbetare hade jobbat med programmet under lång tid. Tack vare detta kunde vi få kommentarer från folk på "insidan".

2:1:5 Begränsningar

Självklart hade vi rent teoretiskt kunnat se precis vartenda avsnitt av Lilla Sportspegeln, vilket hade gett ett hundra procentigt statistiskt underlag, men vår tidsbegränsning gjorde att det inte var praktiskt möjligt. Vi anser dock att det material vi hade var nog omfattande och tillräckligt för att kunna ge oss en trovärdig bild av det vi ville undersöka, och att det är fullt möjligt att generalisera utifrån detta material. Det är också fullt möjligt att se utveckling över tid, vilket vi också var intresserade av.

2:2 Den kvalitativa delen

2:2:1 Intervjuer

Efter att vi hade beställt vårt material från Kungliga Biblioteket och innan vi hade utformat vårt kodschema och börjat provkoda, tog vi tidigt kontakt med Lilla Sportspegelns redaktion för att få boka en dag för intervjuer. Vi ringde SVT:s växel i Stockholm och kom fram till redaktionen. Dock var inte projektledaren anträffbar just nu. Efter ett par dagar fick vi dock tag på Per-Olof Rydén, projektledare på Lilla Sportspegeln, som var mycket intresserad av arbetet och gärna lät oss vara på redaktionen under en inspelningsdag. Vi bokade måndagen 29 april som besöksdag på redaktionen. Vi bestämde tidigt att alla tre skulle med till Stockholm eftersom vi verkligen ville det och ansåg att det skulle vara värt att alla tre var delaktiga i en sådan stor del av projektet. I tv-huset på Gärdet i Stockholm intervjuade vi totalt sex personer som jobbat och/eller jobbar som reportrar, programledare och projektledare för Lilla Sportspegeln. Vi hade vid detta lag kodat klart samtliga avsnitt, kört datjan i SPSS och gjort diagram i Excel för att kunna visa redaktionen resultaten. De visade sig vara mycket användbara för att få reaktioner från journalisterna på Lilla Sportspegeln.

I och med att vi var med på redaktionen fick vi själva en bild av hur arbetet gick till, samtidigt som vi fick ta del av de enskilda journalisternas synpunkter. Vi fick reda på tankarna bakom resultaten och personliga erfarenheter från redaktionen. Intervjuerna är en stor del av vårt arbete och kompletterade statistiken från vår kodning på ett bra sätt. Detta gjorde vi för att kunna gå mer på djupet, för att kunna jämföra siffrorna vi hade i vår statistik till den verklighet som finns på Lilla Sportspegelns redaktion. Vi ville att de som faktiskt döljer sig bakom vår statistik och producerar det vi undersökt skulle ge oss sin syn på våra frågeställningar, och framförallt våra resultat. Vi byggde våra intervjuer till största del på de resultat vi visade upp.

Dagen efter besöket på Lilla Sportspegeln genomförde vi även en intervju med Håkan Larsson, forskare vid Gymnastik- och Idrottshögskolan, GIH. Vi hade läst en av hans böcker

och en artikel han skrivit och insett att han var en bra intervjuperson för vårt arbete. Han berättade värdefulla fakta om genus och idrott om den forskning han bedriver. Han gav oss en teoretisk bakgrund kring barn, idrott och genus. Vi ville även prata med hans kollega, forskare Birgitta Fagrell, men hon var inte anträffbar. Vi fick prata med henne på telefon vid ett senare tillfälle.

Förutom telefonintervjuerna med Birgitta Fagrell, genomförde vi även telefonintervjuer med Ann-Katrin Agebäck, kanslichef på Medierådet och barnkulturforskare Margareta Rönnerberg vid Högskolan i Gävle. Båda dessa intervjupersoner ville prata med för våra bakgrundsartiklar om barn och påverkan från media. Båda två visste mycket och bidrog till arbetet på ett bra sätt.

Vi har också valt att komplettera dessa intervjuer med enkätfrågor till folk på gatan, för att få åsikter och minnen om Lilla Sportspegeln från ”vanligt folk”. Eftersom Lilla Sportspegeln hade sin storhetstid i början av 90-talet, med över en miljon tittare, valde vi medvetet personer som kunde tänkas ha sett programmet då.

3. Referenser/källor

3:1 Muntliga källor:

Refererade:

- Ann-Katrin Agebäck, Medierådet
ann-katrin.ageback@educult.ministry.se 08-4053021
- Jane Björck, reporter och redaktör på tv-sporten, SVT 0708848007
jane.bjorck@svt.se
- Ida Björnstad, reporter på tv-sporten, SVT 08-7840000
- David Fjäll, programledare Lilla Sportspegeln Privat
- Birgitta Fagrell, GIH 070-553 14 69
birgitta.fagrell@gih.se
- Håkan Larsson, GIH 08-1207 6492
hakan.larsson@utep.su.se
- Marie Lehmann, tidigare reporter, redaktör och projektledare på Lilla Sportspegeln 08-7840000
marie.lehmann@svt.se
- Per-Olof Rydén, nuvarande projektledare på Lilla Sportspegeln 08-7840000
- Margareta Rönnerberg, Högskolan i Gävle 0498-24 94 48
mrg@hig.se
- Patrik Syk, reporter på tv-sporten, SVT 08-7840000

Icke-refererade:

Mats Nyström, tv-sporten, pratade vi med på plats i tv-studion.

Christer Ulfbåge, frilans på tv-sporten, pratade vi med i telefon.

3:2 Skriftliga källor

Refererade

- Bengtsson, Jesper (2001): *Mäktiga medier, mager demokrati*. Bilda förlag.
- Boyle, Raymond; Haynes, Richard (2000): *Power play – Sport, the media and popular culture*. Longman
- Boyle, Raymond (2006): *Sports Journalism – context and issues*. Sage Publications.
- Creedon, Pamela (red)(1994): *Women, media and sport: Challenging Gender Values*. Sage Publications.
- Elofsson, Stig (2000): *Könsskillnader i barns och ungdomars idrottsvanor. I Idrott, kön och genus – En kunskapsöversikt från Riksidrottsförbundet*, rf.se
- von Feilitzen, Cecilia (2001): *Medieväldets påverkan – en kortfattad forskningsöversikt*. Nordicom.
- Fuller, K Linda (red) (2006): *Sport, rhetoric and gender – Historical perspectives and Media representation*, Palgrave Macmillan.
- Gunther, Barrie; McAleer, Jill (1997): *Children and television - second edition*. Routledge.
- Hadenius, Stig & Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela (2008): *Massmedier – Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, Albert Bonniers Förlag.
- Hjelm, Jonny; Olofsson, Eva (2003): *Genombrottet för svensk damfotboll*. Idrottsforum.org 030921
- Hofbauer, Cathrine; Frej, Josefine; Lind, Goldie (2009): *Kontring – ett magasin om varför det är så få kvinnor som syns i sportrapporteringen*. JMG, Göteborgs universitet.
- Holmberg, Olle (1994): *Ungdom och media - om reception av fiktion på bio och i tv*. Studentlitteratur.
- Larsson, Håkan (2001): *Iscensättning av kön i idrott*. Stockholm HLS:s förlag.
- Larsson, Håkan (2003): *Idrottens genus*. 030622 Idrottsforum.org
- Nordlund, Jan-Erik (2005): *Television och socialisation*. Studentlitteratur.
- Olofsson, Eva (1989): *Har kvinnorna en sportslig chans? Den svenska kvinnorörelsen under 1900-talet*, Umeå Universitet
- Ringfjord, Britt-Marie (2006): *Fotboll är livet – En medieetnografisk studie om fotbollstjejer och TV-sport*. Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds universitet
- Rönnerberg, Margareta (2006): *Nya medier – men samma gamla barnkultur?* Filmförlaget.
- Werner, Anita (1997): *Barn i tv-åldern*. Studentlitteratur.
- Idrott åt alla? – Kartläggning och analys av idrottsstödet*, Departementserien, Finansdepartementet, 1993

Icke-refererade

- Andersson, Ulrika (2003): Arbetsrapport nr.19, 2003 års publicistiska beslut, del 2. *Sportens olika sidor: Männens och de manliga sporternas revir*. Institutionen 2. JMG, Göteborgs universitet.
- Asp, Kent (2007): *Mångfald och kvalitet. Public service-TV 1998-2006 – en utvärdering*, Granskningsnämnden.
- Esaiasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik; Wängnerud, Lena (2007): *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts Juridik AB
- Gilenstam, Kajsa (2009): *Gender and physiology in ice hockey: a multidimensional study*. Medical dissertations, Umeå universitet.

Liebert, Robert M; Sprafkin, Joyce (1988): *The early window*. Pergamon Press.
Lindroth, Jan (2009): *Lång väg för kvinnor till en sportslig chans*. Svenska Dagbladet 090303
Rydin, Ingegerd (2000): *Barnens röster – program för barn i Sveriges radio och television 1925-1999*. Stift. Etermedierna i Sverige.
Singer, Dorothy G; Singer, Jerome L (2002): *Handbook of Children and the media*. Sage.

3:3 Om våra källor

Vad gäller vår litteratur hade vi mycket att välja på, vilket i början förvirrade oss. Vi hittade dock till slut en bra balans mellan böcker om idrott och genus, idrott och media, barn och idrott samt barn och media. Vi har alla läst olika böcker och skrivit ner de viktigaste delarna och sammanfattningar i ett dokument som vi sedan alla tagit del av. Detta gjorde att vi fick en bra överblick över våra olika delar i litteraturen som var användbar när vi skrev våra artiklar, framför allt bakgrundsartiklarna.

En hel del av den litteratur vi använt oss av kommer från USA. Vi har tagit hänsyn till detta då vi använt oss av teorier om medielandskapet eftersom USA, trots kulturella likheter, trots allt inte är synonymt med Sverige. Då det gäller litteraturen om idrott och genus samt påverkan på barn var detta ett mindre problem, snarare gäller det litteraturen som handlar om idrott och media i det egna landet.

Vad gäller de muntliga källorna valde vi att tillsammans intervjua samtliga intervjupersoner som vi träffat IRL. Då samtliga intervjuer i Stockholm ägde rum på Lilla Sportspegelns redaktion så höll vi ihop och intervjuade tillsammans, eftersom alla intervjuer inföll vid olika tidpunkter. Med tre välfyllda anteckningsblock var det enkelt att få med många bra citat och sammanhang. Att vi genomförde intervjuerna ihop gav dessutom Hanna chansen att ta paus för fotografering under intervjuer då Ingrid och Sara fortsatte intervjun, vilket gav fina bilder. Vi skrev sedan ut våra intervjuanteckningar och kopierade upp mellan oss, för att garantera korrekta citat och att vi inte hade missat något.

Vi hade innan vi åkte till Stockholm bestämt att intervjua Per-Olof Rydén, Jane Björck, David Fjäll och Marie Lehmann. Jane Björck tyckte att vi dessutom borde intervjua Ida Björnstad och Patrik Syk, vilket vi gjorde. Detta blev en jättebra intervju som gav oss mycket bra svar på varför könsfördelningen i programmet ser ut som den gör och hur reportrarna tänker när de är ute och gör reportage.

Samtliga intervjuer, även Håkan Larsson, Birgitta Fagrell, Ann Katrin Agebäck samt Margareta Rönnerberg genomlöpte smidigt och bra. Vi anser att vi fick ut det vi ville av våra intervjupersoner. Förutom bra svar på våra frågor fick vi också av våra intervjupersoner flera nya infallsvinklar på vårt ämne, vilket bidrog mycket till inledning, analys och slutdiskussion. Många kloka ord från många kloka människor.

3:4 Problem med källor

Vi hade en del problem med våra intervjupersoner. Inte med de som ställde upp, de intervjuerna gick alla mycket bra, men det fanns en del personer vi hade velat träffa, men som inte hade tid att ställa upp för intervju. Framförallt gäller det Pia Erlandsson, som var projektledare för Lilla Sportspegeln en lång tid och enligt nästan alla vi intervjuade var den största bidragande orsaken till att Lilla Sportspegeln har en sådan jämn fördelning mellan

könen. Vi hade naturligtvis tonvis med frågor till henne. Vi bad om hennes kontaktuppgifter när vi var på Lilla Sportspegeln-redaktionen. Per-Olof Rydén kontaktade henne och gav oss hennes mailadress. Vi mailade Pia och bad om en intervju, men vi fick aldrig något svar. Vi skickade ytterligare mail men ingenting hände. Detsamma gällde Kajsa Gilenstam, vid Umeå universitet, som disputerat på damhockey. Hon fick våra frågor och skulle höra av sig när hon fick tid, men sedan hörde vi aldrig av henne mer.

Vi hade också kontakt med två forskare vid Högskolan i Halmstad, Ingegerd Rydin och Ulrica Sjöberg, som forskat om barn, socialisation och påverkan, men Ingegerd Rydin var bortrest och sedan upptagen, och Ulrica Sjöberg svarade aldrig på vår förfrågan. En hel del forskare vi ville prata med hade inte heller tid med oss, och det gällde framförallt de på medieområdet och som befann sig geografiskt nära. Vi sökte Catharina Bucht på Nordicom för information om medias påverkan på barn, men hon hänvisade oss till Cecilia von Feilizen, som också forskar om detta. Cecilia i sin tur sa att hon hade för mycket att göra under de kommande veckorna, men att hon kunde svara på våra frågor via mail. Vi skickade frågor och slängde samtidigt in en ytterligare förfrågan om eventuell telefonintervju. Hon svarade dock aldrig. Trots nya försök att få prata med någon på Nordicom och Clearinghouse fick vi återigen blankt nej, de hade inte tid och hade heller inget att säga i ämnet.

Vad gäller de forskare vi inte fick tag på hittade vi andra intervjupersoner som fungerade lika bra som dessa som inte svarade hade gjort, men när det gäller Pia Erlandsson är vi besvikna över att inte ha fått intervjua henne till vår uppsats. Hon hade varit guld!

4. Tidsplan

v.9 Vi beställde och lånade litteratur, som vi sedan läste och antecknade från hela veckan. Vi beställde avsnitt från Kungliga Biblioteket redan på tisdagen 2/3.

v.10 Vi började utforma vårt kodschema. Vi provkodade tre avsnitt på SVTplay av Lilla Sportspegeln och reviderade vårt kodschema. Vi fick vårt material i början av veckan och började koda vårt material. Vi såg tre gamla avsnitt tillsammans och reviderade vårt kodschema ytterligare en gång. Vi satte oss också och skrev ner tydliga definitioner för vad vi skulle koda och hur. Vi började koda under slutet av veckan och när vi inte hade tid i videorummet på Centralbiblioteket fortsatte vi att fördjupa oss i litteraturen. Vi ringde även Lilla Sportspegeln och bokade en dag för intervjuer tidigt i veckan.

v.11 Vi kodade vårt material. Vi ringde ytterligare intervjupersoner, bland annat David Fjäll. Vi bokade även intervju med Håkan Larsson.

v.12 Vi avslutade kodningen av vårt material och körde det i SPSS. Vi körde tabeller från SPSS och producerade diagram av resultaten. Vi förberedde intervjufrågor inför Stockholmsresan.

v.13 Vi genomförde intervjuer i Stockholm under måndag och tisdag. Vi sammanställde våra intervjuanteckningar och läste varandras anteckningar. Halva veckan avsågs för påskledighet/annat arbete.

v.14 Vi började skriva artiklar utifrån resultat och intervjuer. Vi intervjuade Margareta Rönnberg om barn och påverkan. Vi led av en del stress över att inte kunna få tag på någon medieexpert, men till sist, efter hjälp från handledare Britt Börjesson, fick vi tag på Ann Katrin Agebäck på Medierådet som genast ställde upp på en telefonintervju.

v.15 Vi skrev artiklar, arbetsrapport och började redigera.

v.16 Vi redigerade och sammanställde magasinet.

Kodningen var det som tog mest tid, tillsammans med inläsningen av litteraturen. Vi lät kodningen ta tid, eftersom vi ville ha ett brett statistiskt material, och det var detta som utgjorde själva grunden till vårt arbete. Även småsaker tog mycket tid i anspråk, till exempel att sammanställa, fixa, uppdatera källor och så vidare.

5. Arbetsfördelning

5:1 Kodningsarbete

Vem har sett vilka avsnitt – se kodscheman

5:2 Texter

Inledning: En liten spegel av verkligheten – alla

Barnen och televisionen – Sara Karlsson & Ingrid Lord

Mediernas bild av idrott – Hanna Sandgren

Två män, en kvinna – Sara Karlsson

Invanda normer kan sätta stopp för idrottande barn – Hanna Sandgren

SVT i allmänhetens tjänst – Ingrid Lord

Ett litet program som börjar bli vuxet – Ingrid Lord

En härlig blandning huvudaktörer – Sara Karlsson

De svårövertalade tjejerna – Sara Karlsson

Fokus på barn som idrottare – Sara Karlsson

Där könsgränser inte längre finns – Hanna Sandgren

Kvinnor i rutan – en sann bild av verkligheten? – Hanna Sandgren

Tjejer både i lagidrott och individuella grenar – Hanna Sandgren

De uteblivna kvinnorna – Ingrid Lord

Ung och ny på jobbet – Ingrid Lord

Enkät: Vad minns du av Lilla Sportspegeln – Hanna Sandgren

Analys: Det enda jämställda sportprogrammet – alla

Slutdiskussion: Redaktionen har att lära av sig själva – alla

Betraktelser från en dag på Lilla Sportspegeln – Ingrid Lord

Arbetsrapport – alla

Abstract – alla

5:3 Genomförda intervjuer

Ann-Katrin Agebäck, telefonintervju – Ingrid Lord

Birgitta Fagrell, telefonintervju – Hanna Sandgren

Margareta Rönnberg, telefonintervju – Sara Karlsson

Gemensamt:

Jane Björck, SVT

Ida Björnstad, SVT

Håkan Larsson, GIH

Marie Lehmann, SVT

Per-Olof Rydén, SVT

Patrik Syk, SVT

5:4 Bilder

Vi har till största delen använt våra egna bilder, dels från vårt besök i Stockholm, och dels bilder vi själva tagit på barn som idrottar. Dessutom har vi förgyllt arbetet med bilder på oss själva som idrottande barn.

Vi har använt oss av skärmdumpar från Lilla Sportspegeln, vilka vi fått tillstånd av SVT att använda, se bilaga.

6. Målgrupp

Detta är ett magasin som ska kunna läsas av alla, men som riktar sig och är mest intressant för journalister, och då främst sportjournalister.

7. Framtida forskning

Under vår intervju med programledare David Fjäll antydde han att genusfrågan till stora delar är färdigdiskuterad och löst. Att den stora utmaningen för Lilla Sportspegeln och för SVT i stort är mångkulturalismen.

– På Lilla kan vi göra inslag som ”Lillas snowboardskola” och verkar inte ens tänka på att det finns många barn som inte ens har råd att åka på skidresor, säger han.

Både David Fjäll och projektledare P-O Rydén berättade för oss att Lillas stora problem är att nå invandrargrupper och att något drastiskt behöver hända på den punkten. Här ser vi därför stora möjligheter till vidare forskning! Som vi skrev ovan under rubriken ”Frågeställningar” är det svårt att göra undersökningar som inkluderar begrepp som etnicitet och identitet, men vi tror helt klart att detta är ett område där det fortfarande finns mycket att göra. Genus- och könsfrågan har nu diskuterats och granskats under en tid, medan mångkulturalismen och etnicitet känns färskare och mer outrett.

Om vi istället ska hålla oss inom vårt ämne, det vill säga kön, genus, media och sport, så vore det intressant att göra samma granskning som vi har gjort nu, men med den ”stora” sporten istället. Har rapporteringen i Sportnytt/Sportspegeln förändrats över tid? På vilket sätt? Hur skildras könen?

8. Bilagor

1. Kodschema
2. Lista över vilka avsnitt vi har sett och vem som har sett vilka
3. Tillstånd att använda SVT:s bilder

8:1 Bilaga 1– Kodschema

V1 År

V2 Månad

V3 Datum

V4 Huvudaktörens kön

1. Kille/killar
2. Tjej/tjejer
3. Blandat
4. Framgår ej
5. Ingen huvudaktör

V5 Huvudaktörens roll?

1. Utövare
2. Tränare/ledare/person som arbetar i kontakt med utövare
3. Supporter
4. Expert
5. Vänner/släkt
6. Reporter
7. Funktionär
8. Annan
9. Framgår ej
0. Ingen huvudaktör

V6 Kommer huvudaktören till tals

1. Ja
2. Nej
0. Ingen huvudaktör

V7 Aktör 2:s kön

1. Kille/killar
2. Tjej/tjejer
3. Blandat
4. Framgår ej
0. Förekommer ej

V8 Aktör 2:s roll

1. Utövare
2. Tränare/ledare/person som arbetar i kontakt med utövare
3. Supporter
4. Expert
5. Vänner/släkt
6. Reporter
7. Funktionär
8. Annan
9. Framgår ej
0. Ingen 2:e aktör

V9 Kommer aktör 2 till tals

1. Ja
2. Nej

0. Ingen 2:e aktör

V10: Ytterligare aktör

1. Ja, en kille/killar
2. Ja, en tjej/tjejer
3. Ja, flera andra (både killar och tjejer)
0. Förekommer ej

V11 Reportern/programledarens kön

1. Kille/killar
2. Tjej/tjejer
3. Både kille/killar och tjej/tjejer
0. Förekommer ej

V12 Huvudsport

1. Akademisk idrott
2. Alpint
3. Amerikansk fotboll
4. Badminton
5. Bandy
6. Bangolf
7. Baseball
8. Basket
9. Biljard
10. Bilsport
11. Bob/rodel
12. Bordtennis
13. Boule
14. Bowling
15. Boxning
16. Brottning
17. Budo/kampsport
18. Bågskytte
19. Casting
20. Curling
21. Cykling
22. Dans
23. Dart
24. Draghundsport
25. Dragkamp
26. Dövidrott
27. Flygsport
28. Fotboll
29. Friidrott
30. Frisbee
31. Fäktning
32. Golf
33. Gymnastik
34. Gång/vandring
35. Handboll
36. Handikappidrott
37. Hundsport

38. Innebandy
39. Ishockey
40. Issegling
41. Judo
42. Kanot
43. Karate
44. Klättring
45. Konståkning
46. Korpen
47. Landhockey
48. Motorsport/snöskoter
49. Mångkamp
50. Orientering
51. Racerbåt
52. Hästsport
53. Ringette
54. Rodd
55. Rugby
56. Segling
57. Simning
58. Simhopp
59. Skidor
60. Skidskytte
61. Skolidrott
62. Skridskor
63. Skyttesport
64. Sportdykning
65. Squash
66. Styrkelyft
67. Taekwondo
68. Softball
69. Tennis
70. Triathlon
71. Tyngdlyftning
72. Varpa
73. Vattenskidor/wakeboard
74. Volleyboll
75. Konstsimm
76. Fiske

77. Surfing
78. Vattenpolo/vattenrugby
79. Skateboard(Rullbräda)
80. Multisport
81. Cricket
82. Undervattenssport
83. Beachvolleyboll
84. Cheerleading
85. Rytmsk gymnastik
86. Sladecross
87. Löpning
88. Akrobatik
89. Rentävlingar
90. Armbrötning
91. Sumobrottning
92. Kälkhockey
99. Övrig sport
0. Ingen sport

V13 Typ av sport

1. Lagidrott
2. Individuell gren
0. Ingen sport

V14 Fokus

1. Idrott
2. Privat
0. Ingen sport

För hela programmet

Antal aktiva

Aktiva killar

Aktiva tjejer

Programledarens kön

1 Kille/killar

2 Tjej/tjejer

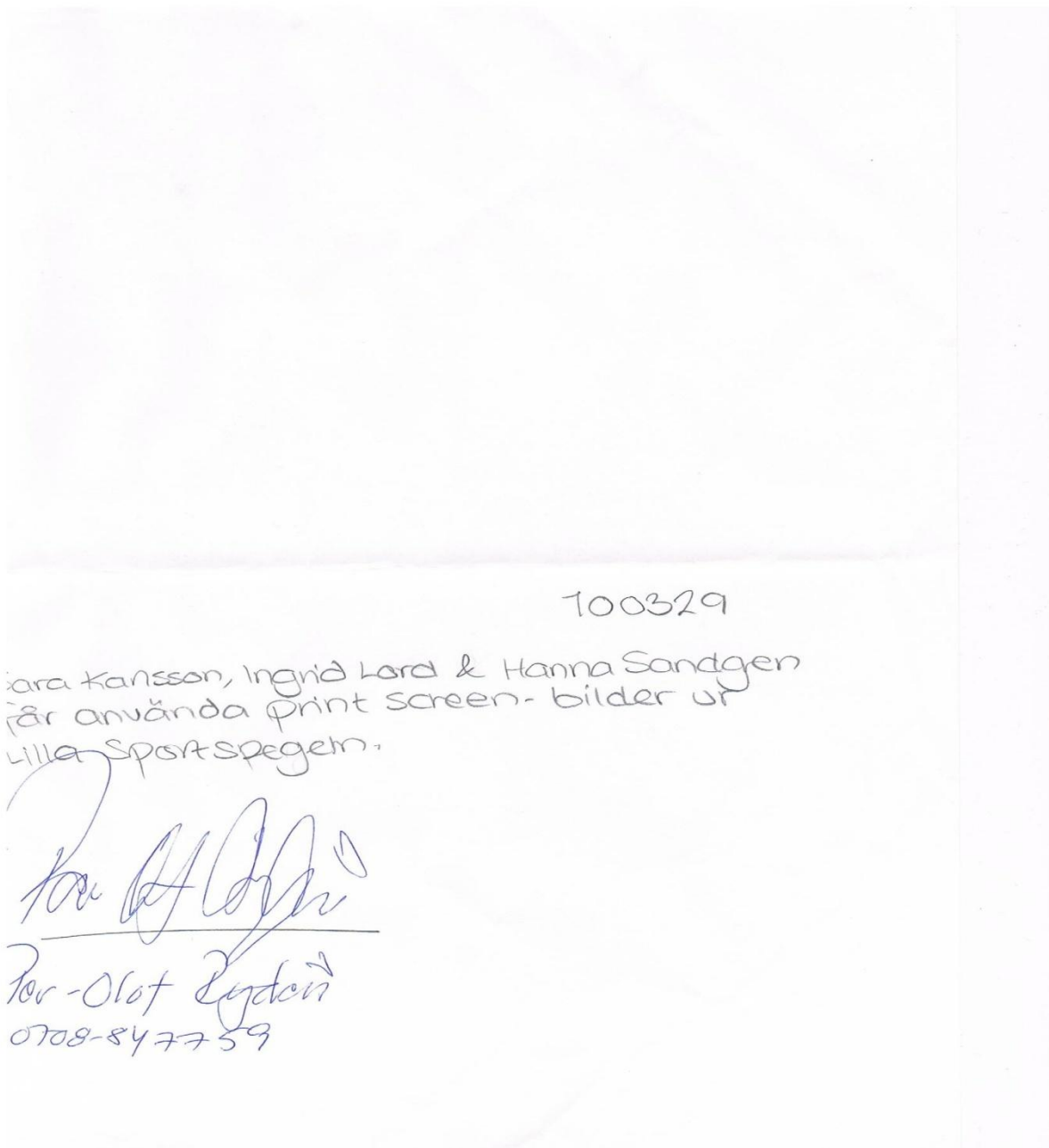
3 Blandat

8:2 Bilaga 2– Vilka avsnitt vi sett och vem som kodat vad

(S=Sara, I=Ingrid, H=Hanna)

831107 S	920831H	010115 S
840116 S	921005H	010305 I
840305 S	921207H	010507 I
840507 S	930201H	010903 I
840910 S	930405H	011105 I
841105 S	931004 I	020114 I
850114 S	931206 I	020304H
850304 S	940411 I	020506H
850506 S	940606 I	020826 S
850826 S	940829 I	021202 S
851007 S	941003 I	030203 S
851202 S	941205 I	030407 I
860203 S	950206 I	030825 I
860414 S	950403 S	031006 I
860825 S	950814 S	031201 I
861006 S	951002 S	040202 S
861201 S	951204 S	040405 S
870202 S	960205 S	040906 S
870406 I	960410 S	041101 S
870831 S	960902 S	050307 S
871207 S	961104 I	050502 S
880201H	970113 I	050905 S
880411H	970303 I	060109 S
880822H	970505 I	060313H
881003H	970901 I	060501 S
881205H	971103 I	060918 S
890206H	980112 I	061106 S
890403 I	980302 I	070115 S
890828H	980504H	070305 S
891009 I	980907H	070507 S
891204 I	981102 I	070903 S
900205 I	990111H	071105 S
900903 I	990301H	080107 S
901105 I	990503H	080303 S
910114 I	990906H	080505 S
910314 I	991101H	080915 S
910506 I	000110H	081103H
910902H	000306H	090112 S
920113H	000501H	090302 S
920302H	000904 I	090918 S
920504H	001106 I	

8:3 Bilaga 3 – Tillstånd att använda SVT:s bilder

Abstract

Title: Stolpe in – A study of gender representation in children's sportprogramme, Lilla Sportspegeln

Authors: Sara Karlsson, Ingrid Lord, Hanna Sandgren

Journalism Programme, Department of Journalism, Media and Communication, University of Gothenburg. Spring 2010

Supervised by Britt Börjesson

In the sports reporting in the media men dominate over women. This applies to all sports reporting in Sweden. But how is the gender representation in the children's sports programme Lilla Sportspegeln? We have used a quantitative content analysis to answer the following questions:

- 1) What does the gender balance look like in the programme?
 - a) among participants?
 - b) among reporters?
- 2) In which sports do boys and girls participate and what roles do they have in the programme?
- 3) How have questions about equality issues been discussed among the editorial staff?

We have chosen to lean on theories about children and media effects, gender and sport and media and sport. Key researchers in our work have been Margareta Rönnerberg in the field of children and media, Håkan Larsson in the field of sport and gender and Raymond Boyle in the field of media and sport.

In order to obtain a result, we have chosen to examine 122 episodes of Lilla Sportspegeln from the start of the programme in 1983 until 2009: a total of 496 coded reportages and interviews. We have complemented our quantitative survey with interviews with editorial staff on Lilla Sportspegeln as well as researchers.

Our results show an even gender representation in Lilla Sportspegeln in terms of main persons in the reportages and interviews. On this matter, the programme is therefore different from sports reporting of other media in Sweden. Since it is the same editorial staff doing all the sports reporting of the broadcasting company Swedish television (SVT) we can draw the conclusion that something is different in the way the reporters are reporting when working for Lilla Sportspegeln. According to the editorial staff the reason for this distinction is the fact that Lilla Sportspegeln is a magazine, not a news programme, and this makes it easier to achieve a good gender balance. When it comes to other sports reporting programmes in SVT the reporters have the biggest sporting events as their first priority because they assume that this is what the audience finds the most interesting. Most of the time these events are in the male arena of sports.

Most of the editorial staff we have spoken to believe that it is important to present an equal balance of the sexes because children watching the programme need to be able to recognize themselves in what they see. Children can watch other children of both sexes doing sports and be inspired to try themselves. LillaSportspegeln is also breaking boundaries when it comes to covering boys and girls in traditional male and female sports. The programme makes no distinction between the sexes and both boys and girls appear in team

sports as well as individual sports.

The reporting in Lilla Sportspegeln revolves around the children as performers of sports rather than their accomplishments. Because of that, the reporters can just as well do a reportage about a boy as a girl.

When it comes to the reporters of the staff of LillaSportspegeln, the male dominance is vast. Less than one fifth of the reporters in the 21st century have been women. In this matter the programme is following the same pattern as the rest of the sports media in Sweden.